

Hizkuntzaren Didaktika (Lehen Hezkuntza)
V-2020/09

true

2020/2021

Gaien Aurkibidea

Hizkuntzaren Didaktika (LH): apunteak 2020/2021	5
Jakingarriak	5
Hizkuntzaren eta Literaturaren Didaktika - 25868	7
Irakaskuntza	7
Irakaskuntza-gida	8
Taldeak	12
1 Testuingurua	15
1.1 Hizkuntza desberdinek egoera desberdinak	15
1.2 Zer da Hizkuntzaren Didaktika	16
1.3 Hizkuntzak zergatik galtzen dira?	17
1.4 Bost kontinenteetako hizkuntzen egoeraz	17
1.5 Hizkuntzen egoera eta hizkuntzen didaktikak	18
1.6 Hizkuntza gutxituak: Irakatsi beharraz gain, indarberritu ere egin behar dira	18
1.7 Irakaskuntzan	20
1.8 Metodoak	21
1.9 Erreferentziak	22
Lehenengo jarduera	25
Hautazko jarduera:	25
Ahozko aurkezpena ebaluatzeko errubrika	27
2 Hizkuntza eta ageriko curriculuma	29
2.1 Hegoa deko lege markoa	31
2.2 Oinarrizko konpetentzia giltzei buruzko proposamen arteko erla- zioa *	32
2.3 Baskongadeei dagokien araudia	32
2.4 Kapituluko erreferentziak	34
Bigarren jarduera	37

3 Ahozko Trebetasuna LHn	39
3.1 Ahozko ekoizpen eta jarduera motak	40
3.2 Bazter utzitako eremua	40
3.3 Trebetasunak eta sekuentzia didaktikoak	42
Hirugarren jarduera (1/3)	43
4 Idatzizko trebetasunak Lehen Hezkuntzan	45
4.1 Erakundeetatik	45
4.2 Zer da irakurtzea?	46
4.3 Irakurtzea ulertzea da	47
4.4 Ikuspegi bi irakurketaren irakaskuntzan:	47
4.5 Eskolan gaur	54
4.6 Irakurritakoaren ulermen estrategiak	54
4.7 Eskema eta adibideak	55
4.8 Testu motak ere garrantzia du.	56
4.9 Idaztea eta irakurtzea lotura duten prozesu bi dira?	57
4.10 Hizkuntza idatzia eta konstruktibismoa	57
4.11 Kapituluko erreferentziak	58
Zenbait baliabide eta kontsultarako material	59
4.12 Sarrera egiteko	59
4.13 Baliabideak sortzeko.	59
4.14 Estrategiak	60
4.15 Oharra	61
Hirugarren jarduera (2/3)	63
5 Hizkuntzen irakaskuntzarako metodoak	65
5.1 Hizkuntzari buruzko teoriak	66
5.2 Metodoaren diseinua	72
5.3 Hizkuntzaren ikaskuntza kooperatiboa	75
Jarduera(txoa) (3/3)	77
6 Hizkuntzen irakaskuntza estrategiak	79
6.1 Testuingurua	80
6.2 Estrategia motak	81
Klasean egin beharreko ariketa	86
6.3 Erreferentziak	90
Laugarren jarduera	93

Hizkuntzaren Didaktika

(LH): apunteak 2020/2021

Jakingarriak

Hemen duzun dokumentuak ikasgairako beharko dituzun elementu gehienak editu berton edo estekatuta:

1. Ikagaiaren gida eta nirekin harremanetan paratzeko argigarriak
2. Gida ofiziala (kapitulu honetan)
3. Kapitulurik kapitulu, apunteak, diapositibetarako estekak eta bakoitzaren amaieran bibliografia eta ariketak aurkituko dituzu.

Goiko “download” botoian PDF(?) edo EPUB formatuan ere jaits dezakezue gida.

Irakaslea: Juan Abasolo

Nirekin kontaktuan jartzeko, Telegram erabiltzea gomendatzen dizuet, korreoak eta abar baino eraginkorragoa baita. Hala ere, batzuetan ibili ez arren eta biltegi-ratze gaitasun urria badu ere, denok dugunez UPV/EHUko korreoa, komunikazio ofizialak bertatik egin behar ditugu. Aurten zuen banaketa zerrenda ez dabil.

- Telegram: [abildua] JuanAbasolo
 - emaila: juan [puntu] abasolo [abildua] ehu [puntu] eus
 - Bulegoa: 3S40B
 - Tutoretzak: <https://labur.eus/JAbasolo-tutoretzak>
- Aurretik norbaitekin hitzordua egiten dudanean hor ere agertuko da. Fakultatekoa edo GAURrekoa bitaminizatua, beraz.

Ikastaldea: LH 32, 3. maila, lehenengo lauhilekoan.

Balibideak partekatzeko, eztabaidea informaletarako eta azken momentuko informazio edo premietarako-eta proposatzen dizuedan foroa hemen duzue. Hori erabiltzeko Telegrameko kontua egin beharko duzue (telefonoan edo ordenagailuan erabil dezakezue). Whatsappeko taldeen antzerako kudeaketa du, baina inori telefono zenbakia eman beharrik gabe.

Ikasgaiaren lehenengo zatian ia ez dugu erabiliko Moodle-n oinarritutako plataformarik.

Ikasgaia: Gida hau UPV/EHUko web orritik bertatik hartutakoa da, beraz, irakurri eta aztertuta baduzu, hurrengo pausura iragan.

Proiektua:

Hizkuntzaren eta Literaturaren Didaktika - 25868

- Ikastegia
Bilboko Hezkuntza Fakultatea
- Titulazioa
Lehen Hezkuntzako Gradua
- Ikasturtea
2020/21
- Maila
3
- Kreditu kopurua
10
- Hizkuntzak
Euskara

Irakaskuntza

Irakaskuntza mota	Ikasgelako eskola-orduak	Ikaslearen ikasgelaz kanpoko jardueren orduak
Magistrala	20	30
Gelako p.	80	120

Irakaskuntza-gida

Helburuak

- A) Hizkuntzen eta literaturaren eskolako curriculuma ezagutzea, aztertzea eta balioestea, eta ahozko eta idatzizko hizkuntzaren irakaskuntzarako proposamen metodologikoak aztertzea eta ebaluatzea
- B) Lehen Hezkuntzako curriculumean aurreikusitako erabilera arloei dagozkien ahozko eta idatzizko berbaldiak ulertzen eta sortzen irakasteko estrategiak menderatzea
- C) Ahozko edo idatzizko hizkuntzaren garapena sustatzeko sekuentzia didaktikoak diseinatzea, Lehen Hezkuntzako ikasgeletan aplikatzeko eta ikasleen hizkuntza-gaitasunen garapena bermatuko dituzten sekuentzia berriak diseinatu ahal izateko
- D) Ikasleari oinarritzko ezagutzak ematea bere literatur prestakuntza eta etorkizunean izango dituen ikasleena osatzeko, eta Haur eta Gazte Literaturaren genero eta kontzeptuei buruzko hausnarketa kritikoak egiteko
- E) Ikaslea literatur lanen irakurketa lantzeko eta bultzatzeko gai izatea, egile klasiko eta garaikideen lanak ezagutzea, eta bere sentikortasuna garatzea Haur eta Gazte Literaturaren prestakuntza-, sormen- eta estetika-balioez jabetzeko
- F) Ikasleari gaitasuna ematea, didaktikako irizpideen arabera eta ahozko zein idatzizko literatur materialetatik abiatuta, irakaskuntza/ikaskuntzako metodo, baliabide eta teknikak praktikan jartzeko, eta literatur irakurketak aukeratzeko irizpide egokien arabera

Irakasgai-zerrenda

1. GAIA.- Hizkuntzen eta literaturaren curriculumaren diseinua.
 - Curriculumaren kontzeptua
 - Hizkuntzaren curriculuma gaur egungo ikuspegi didaktikotik:
 - ezaugarriak - osatzen duten elementuak (helburuak, edukiak, metodologia, ebaluazioa)
2. GAIA.- Ahozko hizkuntzaren didaktika.
 - Ahozkotasuna eta ulermenak:
 - hitz egitea - mintzamenaren ulermenak - hitz egitea eta entzutea gelaren egunerokoan

- Mintzamena irakastea:
 - Irakasleen jarduerak ikasleen mintzamena garatzeko - Orientabideak LHko gelarako
- 3. GAIA.- Idatzizko hizkuntzaren didaktika
 - Ahozko hizkuntza vs. hizkuntza idatzia
 - Zer da irakurtzea?
 - Zer da idaztea?
 - Hizkuntza idatziaren psikogenesia
 - Irakurtzen-idazten irakasteko metodoak
 - Erabaki didaktikoak.
 - Proposamen didaktikoak: erabilera praktikoa eta erabilera zientifikoa.
- 4. GAIA.- Hausnarketa metalinguistikorako didaktika LHn.
 - Tarte hizkuntza eta errorea.
 - Hizkuntzaren funtzioak umeen lengoian.
 - Testua eta diskurtsoa
 - Erroreak
- 5. GAIA.- LHn ahozko eta idatzizko hizkuntza garatzeko sekuentzia didaktikoak programatzea.
 - Programak eta proposamen didaktikoak
 - Atazak eta zereginak ahozko gaitasun komunikatiboa lantzeko
 - Atazak eta zereginak idatzizko gaitasun komunikatiboa lantzeko
- 6. GAIA.- Haur- eta gazte-literaturaren kontzeptua: teoriak, eztabaideak eta ikerketako ikuspegiak.
- 7. GAIA.- HGLren ezaugarriak eta generoak.
- 8. GAIA.- HGLren historiara hurbiltzea.
- 9. GAIA.- HGL eta eskola; irakurtzeko ohitura eta literatura-gaitasuna.
- 10. GAIA.- HGLa eta horren aplikazioa ikasgelan.

Metodologia

- Era indibidualean edota taldeka egindako lana
- Ikaskuntza gidatua edota autonomoa
- Ikaskuntza kooperatiboa
- Jarduera teoriko-praktikoak

Ebaluazio-sistemak

- Azken Ebaluazioaren Sistema
- Kalifikazioko tresnak eta ehunekoak:
- Garatu beharreko proba idatzia (%): 30

- Test motatako proba (%): 20
- Banakako lanak (%): 10
- Talde lanak (arazoen ebazenak, proiektuen diseinuak) (%): 14
- Lanen, irakurketen... aurkezpena (%): 10
- DAL (%): 16

Nahitaez erabili beharreko materiala

1513/2006 Errege Dekretua, 2006ko abenduaren 7koa, Lehen Hezkuntzako gutxieneko irakaskuntza ezartzen duena.

175/2007 DEKRETUA, urriaren 16koa, Euskal Autonomia Erkidegoko Oinarritzko Hezkuntzaren curriculuma sortu eta ezartzekoa. 218. gehigarria. 2007ko azaroak 13, EHAA.

- Testuen dossiera komentarioak egiteko • Lehen Hezkuntzako hizkuntza ikasgaiaren testu liburuak • Ordenagailua • Testu liburuak

Bibliografia

Oinarrizko bibliografia

Abascal, D., Beneito, J.M. y Valero, F. (1997) Hablar y escuchar. Barcelona, Octaedro

Camps, A y Zayas, F. (Coords) (2006) Secuencias didácticas para aprender gramática. Barcelona, Graó

Camps, A (coord) (2003) Secuencias didácticas para aprender a escribir. Barcelona, Graó.

Cassany, D. Enseñar lengua (1994) Barcelona, Graó.

COLOMER, T. (2009). Introducción a la literatura infantil y juvenil. Madrid: Síntesis.

COLOMER, T.; Manresa, Mireia; Ramada Prieto, Lucas & Lara Reyes López (eds.) (2018). Narrativas literarias en educación infantil y primaria. Madrid: Síntesis.

CULLER, J. (2009). Breve introducción a la teoría de la literatura. Bartzelona: Crítica.

DURAN, T. (2009). Álbumes y otras lecturas. Análisis de los libros infantiles. Bartzelona: Octaedro.

ETXANIZ ERLE, X. eta J.M. López Gaseni (2011). XXI. mende hasierako haur eta gazte literatura. Arabako Foru Aldundia

- ETXANIZ & LOPEZ GASENI (2011): Egungo haur eta gazte literaturaren historia. Bilbo: UPV-EHU Argitalpen zerbitzua.
- Fons Esteve, M. (2004) Leer y escribir para vivir. Barcelona, Graó.
- IGERABIDE, J. K. (1993). Bularretik mintzora. Donostia: Erein.
- JIMÉNEZ-PÉREZ, E. eta S. Fabregat Barrios (koords.) (2019). La literatura infantil y juvenil: investigaciones. Bartzelona: Octaedro.
- LLUCH, G. eta F. Zayas (2015). Leer en el centro escolar. El plan de lectura. Bartzelona: Octaedro.
- RETOLAZA, Iratxe (2017): Egungo euskal komikiaren historia. Bilbo: UPV-EHU Argitalpen Zerbitzua.
- RODARI, G. (1979). Gramática de la fantasía. Madrid: Avance.
- Ruiz Bikandi, U., (2000) Didáctica de la segunda lengua en educación infantil y primaria. Madrid, Síntesis.
- Palou, J Y Bosch, C. (Coords) (2005) La lengua oral en la escuela. Barcelona, Graó.
- Sainz, M., (1996) *Irakurketa eta idazketa LHko bigarren eta hirugarren zikloetan*, in HIK HASI, 10. zb.
- Solé, I. Estrategias de lectura. Barcelona, Graó.
- Wells, G., (1988) Aprender a leer y escribir. Barcelona, Laia

Gehiago sakontzeko bibliografía

- Alcoba, S. (coord) (1999) La oralización. Barcelona, Ariel.
- Bronckart, J. P. (1996), Activité Langagière, textes et discours. Lausanne.Delachaux et Niestlé.
- Cassany, D. La cocina de la escritura. Barcelona Anagrama
- Colomer, T. y Camps, A. (1996), Enseñar a leer, enseñar a comprender
- González Fernández, A. (2004) Estrategias de comprensión lectora. Madrid, Síntesis.
- Mendoza.A. (Coord) (2003) Didáctica de la lengua y la literatura. Madrid, Pearson Educación.
- Pérez Rodríguez, M. A. (2004) Los nuevos lenguajes de la comunicación. Enseñar y aprender con los medios. Barcelona, Paidós.
- Sanz Moreno, A.(2003) Cómo diseñar actividades de comprensión lectora. Departamento de Educación. Gobierno de Navarra

- Schneuwly, B., (1992) *¿La concepción vygotskiana del lenguaje escrito?* en Comunicación, Lenguaje y Educación, 16, pp. 49-59,
- Teberosky, A. (1992), Aprendiendo a escribir. Barcelona, Horsori.
- Tolchinsky, L. (1993); Aprendizaje del lenguaje escrito. Barcelona, Anthropos.

Aldizkariak

TEXTOS de Didáctica de la lengua y la literatura. ARTICLES de Did.actica de la lengua y la literatura Lenguaje y textos

Taldeak

...

Ikasgela(k)

- 1S03G - IRAKASLEEN ESKOLAKO ERAIKIN HORIZONTALA - LEIOA

0.0.1 32 Teoriakoa (Euskara - Goizez)Erakutsi/izkutatu azpiorriak

Asteak	Astelehena	Asteartea	Asteazkena	Osteguna	Ostirala
1-1				14:00-16:30	17:00-19:30
5-5				14:00-16:30	17:00-19:30
16-16		14:00-16:00 16:30-18:30 19:00-20:00			
19-19		14:00-16:00 16:30-18:00			

Irakasleak

- ABASOLO ISASA, JUAN SEBASTIAN
- ROJO COBOS, FRANCISCO JAVIER

0.0.2 32 Gelako p.-1 (Euskara - Goizez)Erakutsi/izkutatu azpiorriak

Asteak	Astelehena	Asteartea	Asteazkena	Osteguna	Ostirala
2-4	18:30-20:00			16:30-20:00	

Asteak	Astelehena	Asteartea	Asteazkena	Osteguna	Ostirala
6-10	18:30-20:00			16:30-20:00	
17-18			14:00-15:30		16:00-17:30
20-30			14:00-15:30		16:00-17:30

Irakasleak

- ABASOLO, JUAN
- KORTAZAR URIARTE, JON BATTI
- ROJO COBOS, FRANCISCO JAVIER

Ikasgela

- 2S08M - IRAKASLEEN ESKOLAKO ERAIKIN HORIZONTALA - LEIOA

Kapitulua 1

Testuingurua

gitpitch slideshow

Hizkuntza Didaktikaz aritu aurretik, hizkuntza, didaktika honen objektua alegia, inguratzen duten ezaugarriez jardun beharra dugu.

1.1 Hizkuntza desberdinek egoera desberdinak

Begiratzen badugu zen zen egoera XX. mendera arte, ikusiko dugu eskolan gehien irakatsi diren hizkuntzak, hizkuntza handiak izan direla (Idiazabal, 2003; Martí eta beste, 2005).

Kontuan izan behar da XIX. mendeko estatu mugen sorrerak hizkuntza gutxituen presentzia eskolan erabat baztertu zuela, eskolak hizkuntza nagusia eta bakarra irakatsi behar zuen. *Nazioa*¹ eta *estatua*² kontzeptuak bat egin ziren.

Hizkuntzak nazioak eta estatuak baino askoz ere ugariagoak dira, eta ez dato bat lurralteetako mugakin, gainera, hizkuntza asko estatu bat baino gehiagoko lurretan hitz egiten dira (euskarra, gaztelania eta frantsesa adibide argiak dira).

El concepto de lengua no es preciso, ni las fronteras lingüísticas coinciden con las geográficas. En España se reconocen cuatro lenguas, pero hay otras más, desde el leonés, el bable o la fabla aragonesa, hasta las lenguas de los emigrantes o el caló. Así y todo, España es uno de los países lingüísticamente más homogéneos, pues tiene una lengua oficial y común, el español, que hablan y entienden la mayoría de sus ciudadanos.”

¹kultura, hizkuntza, etnia

²oficiala, administratiboa

Santiago Trancón <https://www.lanuevacronica.com/lengua-nacion-estado>

1.2 Zer da Hizkuntzaren Didaktika

Jakintza eremu hau prozesu luze baten ondorioz finkatu da ikerketa eremu bakar gisa. Berez, eremu ezberdinatik aztertua izan da *hizkuntza* objektuaren didaktika: hizkuntzalaritzatik, pedagogiatik, filologiatik, politikatik eta abarretik.

Hizkuntzaren irakaskuntzak aspaldiko erroak ditu; hizkuntza bera zer den uler-tzeko era bakoitzak irakasteko era edo filosofiaren bat ekarri baitu, horrela, aniztasun handia aurki dezakegu hizkuntzaren didaktikaren arloaren historian eta jardunean.

70eko hamarkadan has daiteke hizkuntzaren didaktikaz hitz egiten. Lehenago hizkuntzalaritza aplikatuaz hitz egiten zen, eta ordura arte psikologiako, soziologiako eta pedagogiako jakintzak alde batera uzten ziren.

Así (Galisson, 1986) podemos decir que la Didáctica de la Lengua dependió directamente de la Lingüística y que de ahí surgió la Lingüística Aplicada, la cual intentó responder ante todo a las cuestiones ¿Qué? y ¿Cómo?.

A continuación y bajo la influencia de la Psicología Evolutiva, de la Psicología Educativa y de la Psicología Cognitiva, añadió una preocupación por la metodología.

Finalmente y del conjunto de una serie de disciplinas tales como las Ciencias del Lenguaje, de la Psicología, de la Sociedad y de la Educación surgiría con entidad propia la Didáctica de la Lengua y la Literatura que intenta responder a las preguntas: ¿Por qué enseñar lengua y Literatura?, ¿Qué enseñar?, ¿A quién enseñar?, ¿Cómo? Y ¿Dónde?

—López Valero, 1998: 222

Galdera horiei erantzuna emateko sortu zen **Hizkuntzaren Didaktika** diziplina hau honela defini dezakegu:

La Didáctica de la Lengua constituye un campo de conocimiento que tiene como objeto el complejo proceso de enseñar y aprender lenguas con el fin de mejorar las prácticas y adecuarlas a las situaciones cambiantes en que esta actividad se desarrolla

—Camps, Guasch y Ruiz Bikandi, 2010, p. 71

Gogoratu ditzagun, beraz, azpimarratutako ideiak:

Ezagutza eremu bat da bere objektua hizkuntzak irakastea eta ikastea duena, jarduna hobetu eta egokitzea helburu

1.3 Hizkuntzak zergatik galtzen dira?

Kanpoko indarren ondorioz: **Globalizazioa.** Sarritan kanpoko indarrak barnekoari eragiten dio. Hizkuntza indartsuak, aurrerapen soziala eta pertsonala, hizkuntza natiboak desagertu.

Barneko indarren ondorioz: **Estatu/nazio** kontzeptuaren eragina ulertu behar da (grikoak, behe-prusiera edo euskara bera, bakoitza bere historiarekin).

Moreno-Cabrerk (2008) horren azalpena eksaintzen du hurrengoa azalduaz: Hizkuntza imperialistak hedatzek homogeneotasun linguistikoa ekarri du eta ez anitzasuna, izan ere hiztunek euren hizkuntza natiboak baztertu dituzte edota ez dituzte zaindu behar bezala, sarritan pentsatu baitute hizkuntza horiek garapen eta aurrerapen sozialaren nahiz pertsonalaren kontra doazela. Era honetan, bost kontinenteetako hizkuntza internazionalek beste zenbait baztertu eta desagertarazi dituzte.

1.4 Bost kontinenteetako hizkuntzen egoeraz

Hurrengo taulak hizkuntzen egoera erakusten du, ikuskera administratibokoauantitatiboko batetik gehienbat.

Taula 1.1: Hizkuntzen egoera administratiboa (Iturria:ethnologue.com).

	Amerikak	Afrika	Europa	Asia	Ozeania
Instituzionala	37	194	73	203	71
Garatzeko bidean	234	542	81	362	379
Indartsua	145	1026	31	856	421
Arazoduna	309	245	50	693	234
Desagertzeko zorian	339	131	51	187	208

Kontuan izan, hizkuntza instituzionalez ari garenean, ez garela ari 578 hizkuntzez. Kontinente guztietako gehiketak horretara eramango bagintuzke ere, Europako hizkuntza nagusiak dira Ameriketan, Afrikan, Asian eta Ozeanian hizkuntza instituzionalak; hala nola, ingelesa, gaztelania, frantsesa, portugesa eta neerlandera.

Hizkuntza minorizatuen gaineko testigantza batzuk Nathional Geographic-eko erreportai honetan.

1.5 Hizkuntzen egoera eta hizkuntzen didaktikak

Lewisek 2005ean azaldu zuenez, bada ezaugarri zerrenda bat kontuan hartu beharrekoa:

- Hizkuntzaren transmisioa edo ondorengotaratzea
- Hiztun kopuru absolutua
- Hiztun-portzentajea
- Hizkuntzaren erabilera-eremu berrien sorrera
- Alfabetatzerako eta hezkuntzarako materialak egotea (gramatikak, hiztegiak, idatzizko literatura, hedabideak...)
- Gobernu eta erakundeen babesia
- Hiztunen jarrera
- Hizkuntza dokumentatua egotea

1.6 Hizkuntza gutxituak: Irakatsi beharraz gain, indarberritu ere egin behar dira

UNESCO: <http://www.unesco.org/languages-atlas/es/atlasmap.html>

“INSTRUMENTO de ratificación de la Carta Europea de las Lenguas Regionales o Minoritarias, hecha en Estrasburgo el 5 de noviembre de 1992.

Los Estados miembros del Consejo de Europa, signatarios de la presente Carta, Considerando que la finalidad del Consejo de Europa es conseguir una unión más estrecha entre sus miembros, en particular para salvaguardar y promover los ideales y principios que son su patrimonio común; Considerando que la protección de las lenguas regionales o minoritarias históricas de Europa, de las que algunas corren el riesgo de desaparecer con el tiempo, contribuye al mantenimiento y al desarrollo de las tradiciones y la riqueza culturales de Europa.”

–Carta Europea de las Lenguas Minoritarias o Regionales

BOE, 2001

La Declaración es un texto necesario, tal como manifiestan sus Preliminares, para «corregir los desequilibrios lingüísticos de manera que aseguren el respeto y el pleno despliegue de todas las lenguas y que establezcan los principios de una paz lingüística planetaria justa y equitativa, como factor principal de la convivencia social».

1.6. HIZKUNTZA GUTXITUAK: IRAKATSI BEHARRAZ GAIN, INDARBERRITU ERE EGIN BEHAR DIRA

La propia voluntad de universalismo de la Declaración comporta la corrección de los desequilibrios para que se asegure el respeto y el pleno desarrollo de todas las lenguas.

-Declaración Universal de Derechos Lingüísticos

1996, Bartzelona

1.6.1 Europako Erreferentzia Marko Bateratuak:

Gaitasunak, jarduera komunikatiboak, mailak, deskribatu eta zehazten ditu helburuak, edukiak eta ebaluazio-irizpideen oinarri gisa. Europako Kontseiluak hartutako erabakiak dira.

1.6.2 Ikastetxeko Hizkuntza Proiektuaren bidez:

Ikastetxeak duen identitatea kontuan izanik, hizkuntzaren aldetiko erabakiak hartzen dira bai alor pedagogikoan bai instituzionalean.

1.6.2.1 Adibideak:

Bideoa: Hizkuntz Proiektua guraso bilera

<http://elblogdemiguelcalvillo.blogspot.com.es/2011/02/video-promocional-del-proyecto.html>

<http://elblogdemiguelcalvillo.blogspot.com.es/2011/04/proyecto-linguistico-de-centro-el-video.html>

1.6.3 Hizkuntza Programak

Irakasleek ikasleekin egin beharreko **jarduerak** dira, eta betebeharretako bat zentroan dauden hizkuntza ezberdinaren gaineko kontzientzia piztea izan daiteke.

1.6.4 Munduko eskola batzuetan nolako programez erantzuten zaie hizkuntza gutxituei?

Adibide bi ikusi ditzakegu hurrengo bideoan, bata Hego Afrikako errepublikan eta bestea Mazedoniako errepublikan.

Bideoa: Euronews Learning World - El bilingüismo en el mundo

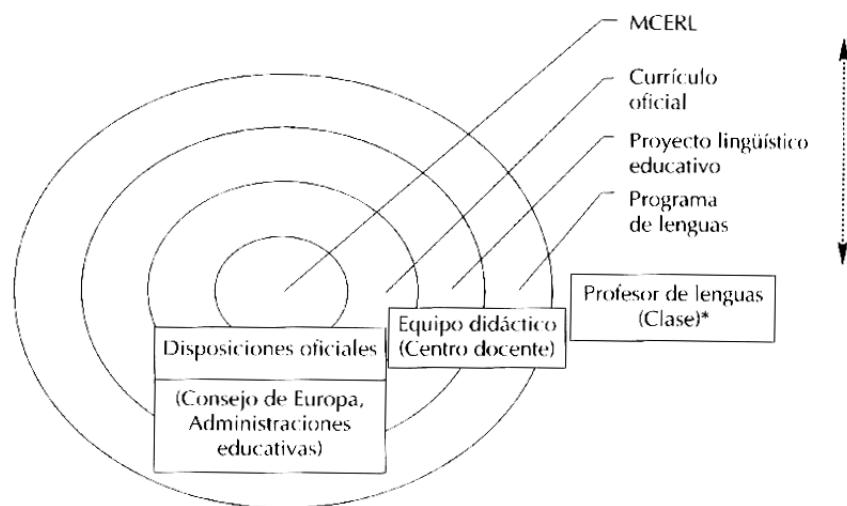
1.7 Irakaskuntzan

Txepetx

Hizkuntza bat **ikastean** hiru faktorek eragiten dutela dio, gainera, osagarriak dira eta lotura dute:

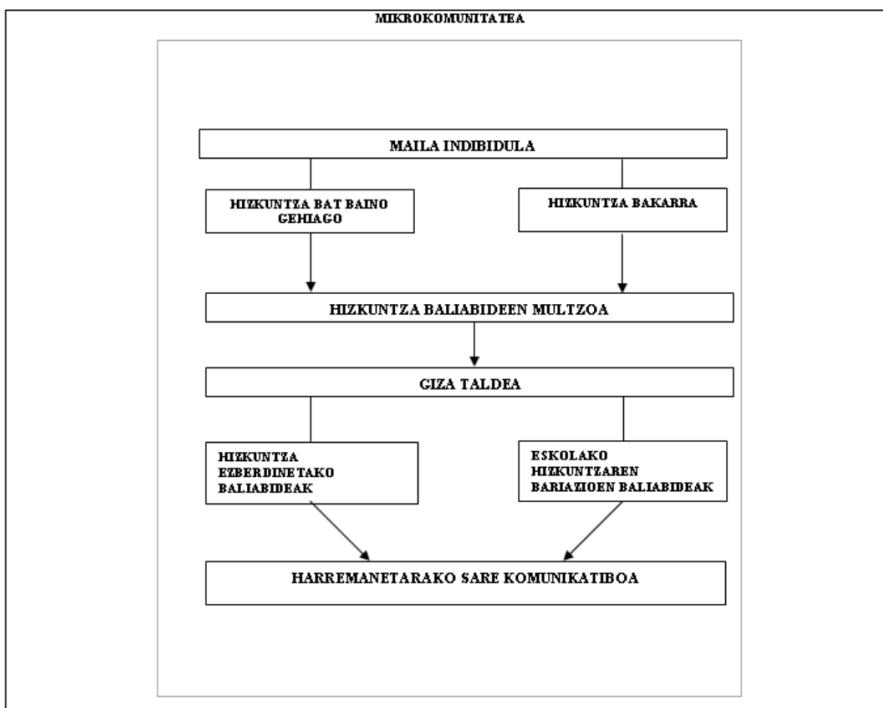
1. **Motibazioak:** Hizkuntza bat ikastera daramaten arrazoi, nahi edo interesak
2. **Ezagutzak:** Hizkuntzaren funtzionamendua ulertzeko gaitasuna edo prozesua.
3. **Erabilerak.**

Parte III: La Didáctica de las lenguas modernas desde el MCERL

* – En función del estatus de las lenguas de la educación identificadas en el Centro y la clase.
– Por la adaptación a cada nivel de enseñanza.

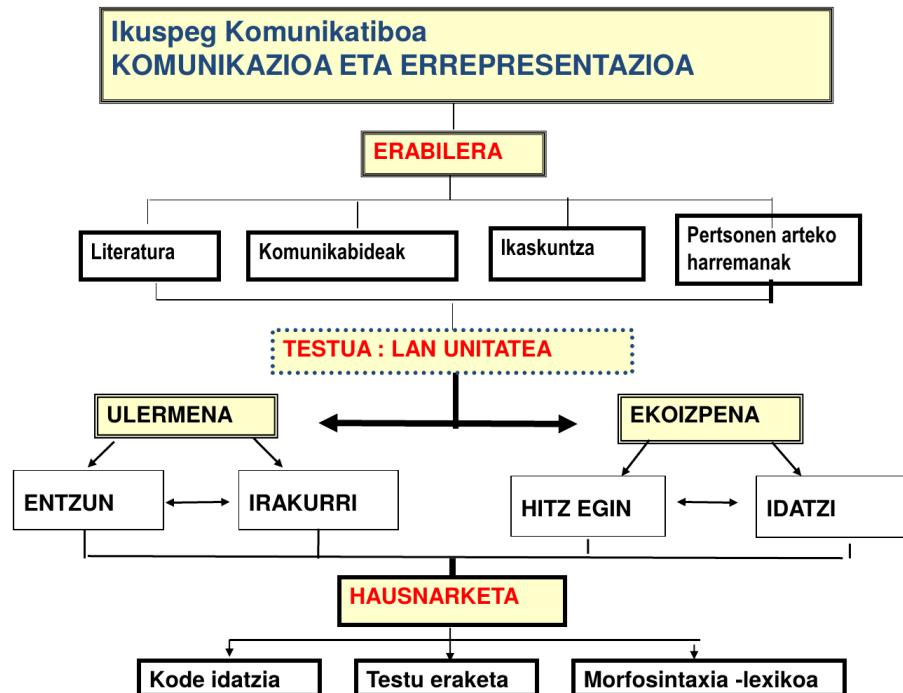
Figura 9.1. Las relaciones referenciales en los niveles de concreción de las enseñanzas de lenguas.

1.8 Metodoak

Hizkuntza ulertzeko modua-Irakasteko modua-Metodologia ezberdinak

- Gramatika/itzulpentako metodoak
- Eredu audiolingualak (egituren errepikapena, buruz ikasi)
- Eredu kognosztiboa (arauak)
- Pragmatika eta eredu nozional/komunikaziozkoak: *The communicative approach*

Testu horiek era egokian “erabiltzea” nahi badugu, gure lan eduki nagusiak trebezia mailakoak izango dira: hitz egiten, idazten, irakurtzen, entzuten irakastea izango da gure zereginha. Eta testu horiek gero eta hobeto erabili ahal izateko, gero eta hobeto hitz egin, idatzi, irakurri edo entzuteko, egiten dugun horren inguruko hausnarketa beharko dugu. Gramatika eta hizkuntzaren sistemaren gaineko lanak beste era bateko funtzioa hartzen du, ez da aprendizaiaren helburu, baizik eta baliabide

1.9 Erreferentziak

Idiazabal I.(2003). Eskolaren kalitatea eta euskara.*BAT Soziolinguistika Aldizkaria* 49, 2003, 195-199. ISSN: 1130-8435

Idiazabal, I., & Manterola, I. (2009). Euskal eredu elebidunak, murgilketa eta hizkuntzen irakaskuntza bateratua: kontzeptuen berrikusketa. *Euskera*, 54, 2–1. Eskuragarri <http://www.euskaltzaindia.net/dok/euskera/74632.pdf> helbidean

Lewis, M. P.(2005). Towards a categorization of endangerment of the world’s languages._SIL International_.

- López Valero, A. (1998). Hacia una conformación histórica de la Didáctica de la Lengua y la Literatura. *Didáctica. Lengua y literatura*, (10), 215–232.
- Martí, F., Ortega, P., Idiazabal, I., Barreña, A., Juaristi, P., Junyent, C., ... Amorrortu, E.(2005).*Hizkuntzen mundua. Munduko hizkuntzei buruzko txostena*. Bilbo: UPV/EHU.
- Moseley, Christopher (ed.). 2010. *Atlas of the World's Languages in Danger*, 3rd edn. Paris:UNESCO Publishing. Online version: <http://www.unesco.org/culture/en/endangeredlanguages/atlas>
- Moreno-Cabrera, J. C.(2008). *El nacionalismo lingüístico: Una ideología destructiva*. Barcelona: Ediciones Península.
- Sánchez, J. M.(1991). *Un futuro para nuestro pasado. Claves de la recuperación del Euskara y teoría social de las lenguas* (Libk. 1). Donostia: Gipuzkoako Foru Aldundia. Berreskuratua <http://www.ehu.eus/ojs/index.php/ASJU/article/view/8593-tik>

Lehenengo jarduera

Landu Idiazabal & Manterola (2008) testua, bertako kontzeptu gakoak ulertzeara.

Taldearen hizkuntz esperientzia

Ikaskideen aurreko aurkezpena egin behar duzue aipatu testuko gako idia kontuan izanda.

Honako kontzeptuok argitu behar dira irakurketaren bitartez, gero aurkezpenean egoki erabiltzeko.

- Ikasteredua
- Eskola hizkuntza
- Murgilketa eredua
- D eredua
- D eredu naturala
- Tesuinguru euskalduna
- Elebiduna
- Elebakarra
- Bigarren hizkuntza (H_2)
- Garapen interdependentea

Lanerako galdera Zein izan da zuon taldearen eskamentua hizkuntzaren ikaskuntzari dagokionez?

Hautazko jarduera:

- Irakurri *Txepetrek*³ dioena eta erantzun galderak. Horretarako aparteko laburpena dago, Telegrameko kanaleko lehenengotariko dokumentua edo esteka honetan.

³ *Txepetx* da Jose Maria Sánchez-en desizena. izenpetu ere bere desizenez egiten zuenez, hori ere erabiltzeko ohitura zabaldu da.

Ahozko aurkezpena ebaluatzeko errubrika

Hurrengo errubrika hau erabiliko dugu ahozko ebaluazioetarako

	Hobekuntza franko behar duen lana	Lan nahikoa	Lan ona	Lan bikaina
Taldeko lana	Taldekideen artean ez da elkarlanik egon eta lanean nabaritzen da	Kohesio falta dago, lana taldekideen artean banatu dute baina azken entsegua zaila da tokatu zaien zatiaz hitz egitea.	Lana taldekideen artean banatu dute baina azken entsegua denen artean egin dute.	Koordinazio eta komunikazio handia dago, guztiekin tokatu zaien zatia ondo egin dute.
Edukiak	Edukiak txarto hautau dituzte, txarto antolatuta daude eta erreparatuta	Edukiak egokiak dira, baina edukiak hobeto antolatu daitezke	Edukiak ondo aukeratu dituzte, ondo antolatuta daude eta ondo azalduta	Edukiak ondo aukeratu dituzte, ondo antolatuta daude eta ondo azalduta.
Irudia	Kolorea txarto aukeratu da, testu gehiegia, ikusteko arazoak.	Aurkezpena ondo ikusten da, baina itzusia da.	Argazkiak ondo aukeratu dira, testua orekatua da, ondo ikusten da.	Argazkiak ondo aukeratu dira, testua orekatua da, gainera, ikusten dena oso erakargarria da.

	Hobekuntza franko behar duen lana	Lan nahikoa	Lan ona	Lan bikaina
Ahozko aurkez- pena	Isilune handiak, testua falta da. Diapositibak nahasten dira.	Aurkezpena egokia da, baina denboretara egokitzeko arazoak. Ahozkeria arazoak.	Aurkezpen egokia, denboretara ondo egokituta, ahozkera ona.	Aurkezpen egokia, denboretara ondo egokituta, ahozkera ona. Gorpuzkerak, aurpegikerak eta keinuek diskurtsoari indarra ematen diote.

Kapitulua 2

Hizkuntza eta ageriko curriculuma

gitpitch slideshow

Hizkuntza eskolan tratatzeko erez ari garenean, kontuan izan behar dugu horren inguruau ereikitako lege ikuspegi osoa. Besteak beste, horren arabera sortu beharko duzuelako dena delako elementua oposizioak-eta egiteko.

Curriculumez ari garenean hitz egin dezakegu eskola esperientziak eragindako biziaren/ikaskuntzez edota aurrez prestatutako ikaskuntza-ibilbiderako planez. Oraingo honetan bigarren horri buruz hausnartu behar dugu: Curriculum diseinuaz.

Legeen bitartez eraikitzen da curriculumaren lehenengo zehaztapen maila. Kapitulu honetan legeei begiratu behar diegu, zehazki, hizkuntzari begiratzen dion alderdia landuko dugu.

Lege markoa matroysken antzera eregiten da, pausu bakoitzak jarraikortasuna behar du aurrekoarekiko. Euskal Herriko ikasgeletara iristen den legearen forma aurretikoa beste lege batzuk moldatutakoa da.

iturria

Gure kasuan, UPV/EHUk baskongadetako errealtateari begiratu behar dionez, Heziberri 2020 planak ezartzen duen errealtatea aztertuko dugu. Baino Euskal Herriko ikuspegi zabalago batetik ere begira genezaioke Ipar Euskal Herriko lege markoa edota Nafarroakora egokituta, dagozkien elementuak.

Gaur egungo paradigmatik ulertuta, hezkuntzaz aritzeak esan nahi du gaikuntzaz hitz egitea, gaitasunak garatzeari buruz jardutea.

Horrela, gaurko lege-markoa ulertzeko paradigamren eraikuntzatik hasi, legeek egiten duten interpretazioa pasa eta gelako jardunaren diseinura iritsi behar dugu. Matryoskak bailiran legez

- Delors txostena (UNESCO) 1998
Education for the twenty-first century: issues and prospects: contributions to the work of the International Commission on Education for the Twenty-First Century (en)
La educación encierra un tesoro (es)
- DeSeCo (OCDE) Definition and Selection of Competences (DeSeCo): Theoretical and conceptual foundations (2002)(*) Key Competencies for a Successful Life and a Well-Functioning Society (2003) Definition and Selection of Key Competencies - Executive Summary* (2005)
- Gaitasun giltzarriak (Europar Legebiltzarra) 2006/962/CE (es) Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 on key competences for lifelong learning.
- LOMCE 8/2013 + Frantziako ordenamendua
- Curriculuma 126/2014 + Frantziako Curriculuma
- Agindua ECD/65/2015 + Frantziako baliokidea
- Oinarritzko Hezkuntzarako curriculum Dekretua + Nafarroako ordenamendua

2.1 Hegoaldeko lege markoa

Hemen Hegoaldeko kasuaren azterketan ardaazten ari gara analisia, baina berdin egin liteke Iparraldeari begiratu nahi bageuntse Frantziako kasua aztertuaz. Hori ikusteko, Arakako web orriko baliabideak interesgarriak izan daitezke, baina kontuan izan behar da azken legeak ez dituela hartzen.

2.1.1 LOMCE

Ley Orgánica 8/2013, de 9 de diciembre, para la mejora de la calidad educativa*.

... Obligatoria en un curso fundamentalmente propedéutico y con dos trayectorias bien diferenciadas.

La LOMCE hace especial incidencia con vistas a la transformación del sistema educativo: las Tecnologías de la Información y la Comunicación, el fomento del plurilingüismo, y la modernización de la Formación Profesional.

2.1.2 Curriculuma ezartzeko dekretua

126/2014 Erret dekretua*

Real Decreto 126/2014, de 28 de febrero, por el que se establece el currículo básico de la Educación Primaria*.

... se entiende por currículo la regulación de los elementos que determinan los procesos de enseñanza y aprendizaje para cada una de las enseñanzas...

Ikasgaien antolaketa ere dekretu horretan zehazten da:

- Curriculuma
- Helburuak
- Konpetentziak
- Edukiak
- Ikaskuntza estandarrak
- Ebaluazio irizpideak
- Metodología didáctica

2.1.3 Gaitasunak, edukiak eta ebaluazio irizpideak

Zehazten dira ECD/65/2015 Aginduan*

Orden ECD/65/2015, de 21 de enero, por la que se describen las relaciones entre las competencias, los contenidos y los criterios de evaluación de la educación primaria, la educación secundaria obligatoria y el bachillerato

2.1.3.1 Honako konpetentziak zehazten dira:

1. Comunicación lingüística.
2. Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.
3. Competencia digital.
4. Aprender a aprender.
5. Competencias sociales y cívicas.
6. Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.
7. Conciencia y expresiones culturales.

2.1.4 Legedia, hizkuntzaren didaktikaren arautzailea

Ebaluazioa	Hizkuntza ofizial eta koofizialak	Atzerriko hizkuntza	Komunikazio gaitasuna	Ikuspuntu komunikatiboa
LOMCE	x			
Curriculum	x	x	x	x
Dekretua				
ECD				x
65/2015				
Agin-dua				
Heziberri 2020	x	x	x	x

2.2 Oinarrizko konpetenzia giltzei buruzko proposamen arteko erlazioa *

2.3 Baskongadeei dagokien araudia

Kontuan izan dezagun, soilik Euskal Autonomia Elkarteari bagara, ez dugula kontuan hartzen Hegozaldeko hezkuntza errealtitatea. Ber analisia egin daki oke Nafar curriculumari zein besteren batir ere.

UNESCO	EUOPAR BATASUNA	LOE	175/2007 Decretua (EA)	ED 126/2014 (LOMCE)	Heziberri 2020	
					Zehar-konpetentziak	Diziplina baitako konpetentziak
Ezagutzen ikastea	Ikasten ikastea	Ikasten ikastea	Ikasten ikasteko konpetentzia	Ikasten ikastea	Ikasten eta pentsatzen ikasteko konpetentzia	
Egiten ikastea	Ekimena eta ekintzaile-espiritua	Autonomia eta gizarte-ekimena	Norberaren autonomiarako eta ekimenerako konpetentzia	Ekimena eta ekintzaile-espiritua	Ekimenerako eta pentsatzen ikasteko konpetentzia	
Elkarrekin bizitzen ikastea	Konpetentzia interpersonal eta zibikoak	Gizarterako eta herritartasunerako konpetentzia	Gizarterako eta herritartasunerako konpetentzia	Gizarterako eta konpetentziak eta konpetentzia zibikoak	Elkarbizitzarako konpetentzia	Gizarterako eta herritartasunerako konpetentzia
Izaten ikastea		Autonomia eta gizarte-ekimena	Norberaren autonomiarako eta ekimenerako konpetentzia		Izaten ikasteko konpetentzia	
	Ama hizkuntza	Hizkuntza-komunikazioa	Hizkuntza-komunikazorako konpetentzia	Hizkuntza-komunikazioa	Hitzer, hizik gabe eta modu digitalean komunikatzeko konpetentzia	Hizkuntza- eta Literatura komunikazorako konpetentzia
	Atzerriko hizkuntzak					
	Konpetentzia digitala	Informazioa tratatzeko konpetentzia eta konpetentzia digitala	Informazioa tratatzeko eta teknologia digitala erabilizko konpetentzia	Konpetentzia digitala		
	Matematika, Zientziak eta Teknologia	Matematika	Matematikarako konpetentzia	Konpetentzia matematikoa eta Zientziarako eta Teknologiarako konpetentziak	Matematikarako konpetentzia Zientziarako konpetentzia Teknologiarako konpetentzia Arterako konpetentzia Konpetentzia motorra	Matematikarako konpetentzia
		Ingurune fisikoaren ezaguera	Zientzia-, teknologia- eta osasun-kulturarako konpetentzia			Zientziarako konpetentzia
	Kultura-kontzentzia eta adierzapena	Giza- eta arte-kulturarako konpetentzia	Giza- eta arte-kulturarako konpetentzia	Kultura-kontzentzia eta adierzapena		Teknologiarako konpetentzia

Irudia 2.1: EJ

2.3.1 Oinarrizko Hezkuntzarako curriculum dekretua *

236/2015 Dekretua, abenduaren 22koia, Oinarrizko Hezkuntzaren curriculuma zehaztu eta Euskal Autonomia Erkidegoan ezartzen duena (EHAA, 2016-01-15)

2.3.1.1 1. Hizkuntza- eta literatura- komunikaziorako konpetentzia.

1.1.2.– Eduki multzoen ezaugarriak.

Lehen Hezkuntzari dagozkion adierazpenezko, prozedurazko eta jarrerazko edukiak honako eduki multzo hauetan multzokatzen dira:

2.3.1.2 Eduki multzoak

1. Arlo guzietan komunak diren oinarrizko zehar-konpetentziekin lotutako edukiak.
2. Ahozko komunikazioa: hitz egitea, entzutea eta elkarrekin solasean jardutea.
3. Idatzizko komunikazioa: irakurtzea eta idaztea.
4. Literatura-hezkuntza.
5. Hizkuntzari eta haren erabilerei buruzko gogoeta.
6. Hizkuntzaren alderdi soziala.

2.4 Kapituluko erreferentziak

Araka ikertaldea. (2003). Araka ikertaldea - legeria

web

. Berreskuratua 2018(e)ko otsailakaren 9a, <http://www.vc.ehu.es/araka/orri12.htm> etik

Centro Universitario de Desarrollo Intelectual. (2016). Catálogo de rúbricas para la evaluación del aprendizaje. Berreskuratua http://evirtual.uaslp.mx/FCQ/estrategias/Material_de_Apoyo/cat_rubrica.pdf -etik

Delors, J., International Commission on Education for the Twenty-First Century, & UNESCO (Arg.). (1998). *Education for the twenty-first century: issues and prospects: contributions to the work of the International Commission on Education for the Twenty-First Century*. Paris: UNESCO Publishing.

EURIDYCE (Arg.). (2002). *Key competencies: a developing concept in general compulsory education*. Brussels.

Europar Batasuna. (2006). *2006/962/CE Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 on key competences for lifelong learning* (Gomendioa No. 32006H0962) (or. 10~18). Estrasburgo: Europako Parlamentua. Berreskuratua <http://data.europa.eu/eli/reco/2006/962/oj/eng> -etik

EURYDICE. (2003). *Las Competencias clave: un concepto en expansión dentro de la educación general obligatoria*. Madril: Eurydice. Unidad Española. Berreskuratua http://www.hezkuntza.ejgv.euskadi.eus/contenidos/informacion/dig_publicaciones_innovacion/es_curricul/adjuntos/14_curriculum_competencias_300/300001c_Pub_UE_Eurydice_Competencias_c.pdf -etik

Eusko Jaurlaritza (Hezkuntza, Hizkuntza Politika eta Kultura Saila). (2017). Oinarrizko konpetentzia giltzei buruzko proposamen arteko erlazioa

pdf formatudundokumentoa

. Berreskuratua 2018(e)ko otsailakaren 9a, http://www.hezkuntza.ejgv.euskadi.eus/contenidos/informacion/heziberri_2020/eu_eralazoa/adjuntos/oinarrizko_konpetentzia_giltzei_buruzko_proposamen_arteko_eralazoa.pdf -etik

Eusko Jaurlaritzaren legebiltzarra. (2015). 236/2015 Dekretua, abenduaren 22koa, Oinarrizko Hezkuntzaren curriculuma zehaztu eta Euskal Autonomia Erkidegoan ezartzen duena. *Euskal Herriko Agintaritzaren Aldizkaria, 2016ko urtarrilaren 15a, 141*. Berreskuratua <https://www.euskadi.eus/y22-bopv/eu/bopv2/datos/2016/01/1600141e.shtml> -etik

Gobierno de España. (2013). Ley Orgánica 8/2013, de 9 de diciembre, para la mejora de la calidad educativa. *Boletín Oficial del Estado*. Berreskuratua <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2013-12886> -tik

Gobierno de España (Ministerio de Educación, Cultura y Deporte). (2014). Real Decreto 126/2014, de 28 de febrero, por el que se establece el currículo básico de la Educación Primaria. *Boletín Oficial del Estado*, 52, 19349–19420. Berresekuratua <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2014-2222> -tik

Gobierno de España (Ministerio de Educación, Cultura y Deporte). (2015). Orden Ecd/65/2015, de 21 de enero, por la que se describen las relaciones entre las competencias, los contenidos y los criterios de evaluación de la educación primaria, la educación secundaria obligatoria y el bachillerato. *Boletín Oficial de Estado*, (25). Berreskuratua <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2015-738> -tik

Organisation for Economic Co-operation and Development. (2002, urriak 7). Definition and Selection of Competences (DeSeCo): Theoretical and conceptual foundations. Berreskuratua <http://deseco.ch/bfs/deseco/en/index/02.parsys.34116.downloadList.87902.DownloadFile.tmp/oecddesecostategypaperdeelsaederied20029.pdf> -etik

Organisation for Economic Co-operation, & Development (OECD). (2005). *The definition and selection of key competencies: Executive summary*. OECD Paris. Berreskuratua <http://deseco.ch/bfs/deseco/en/index/02.html> -etik

Organización para la Cooperación y el Desarrollo Económicos (OCDE). (2015). *La definición selección de las competencias clave. Resumen ejecutivo*.

Rychen, D. S., & Salganik, L. H. (Arg.). (2003). *Key competencies for a successful life and a well-functioning society*. Cambridge, Massachusetts: Hogrefe & Huber.

Bigarren jarduera

- Oinarrizko Hezkuntzako Curriculuma (236/2015eko Dekretuaren II. Eranskin osatzen duen curriculum orientatzailea)
- Aurkeztu eta konpartitu: Sort ezazu egokitu zaizuen multzoaren eskema. Ikaskideei aurkeztu eta eurekin partekatu beharko duzue.

Ebaluazioa egiteko hau erabiliko dut.

Kapitulua 3

Ahozko Trebetasuna LHN

[gitpitch](#) [slideshow](#)

Hizkuntzen irakaskuntzan ikuspegi eta metodo ezberdinak eraman dira praktikara eta ahozko komunikazioak ez du beti toki bera izan:

Taula 3.1: Metodoen garapenaz

	Ikuspegia/Metodoa	Ahozkotasunarenirakaskuntza
XX. Mendearen aurretik	Metodo zuzena edo Naturala	Ahozko elkarreragina:irakaslearen galdera-ikaslearen erantzuna
XX. menda	Metodo Estructuralistak:Situacionala eta Audiolinguala	Eiguren errekapenaDena ahoz lantzen da eta idatzizko hizkuntza bigarren maila
Ikuspegi eta metodo alternatiboak	Erantzun fisiko Totala, Metodo Isila,Hizkuntzaren Ikaskuntza Komunitarioa,Sugestopedia,Adimen anitzak,Ikuspegi Lexikoaeta Gaitasunetan Oinarritutako Hizkuntzen Irakaskuntza.	Gramatikaren irakaspenari emandako garrantzitik alde egin nahi zuten, eta ikasgeletan elkarrizketarako tartea zabaldu.

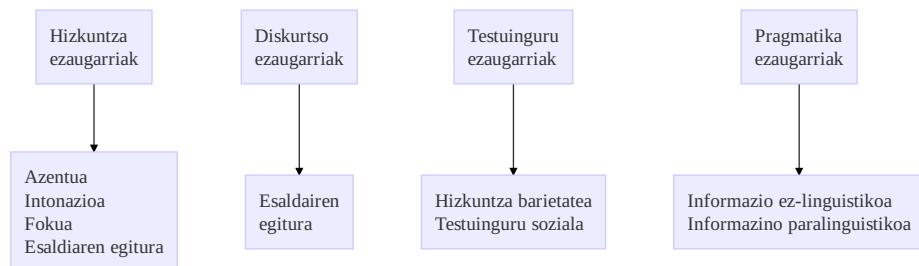
	Ikuspegia/Metodoa	Ahozkotasunarenirakaskuntza
Gaur egungo ikuspegi komunikatiboak	Hizkuntzaren Irakaskuntza Komunikatiboa, Ikuspegi Naturala, Hizkuntzaren Ikaskuntza Kooperatiboa, Edukietan Oinarritutako Instrukzioa, Atazetan Oinarritutako Hizkuntzaren Irakaskuntza eta post-metodo aroa.	Ikasleen arteko harremanak sortzea; ez bakarrik egiturak ezagutzea. Ikasleek hizkuntza ikasiko dute komunikatzeko beharragatik

3.1 Ahozko ekoizpen eta jarduera motak

- Adierazpen publikoak egitea (informazioa, jarraibideak, etab.)
- Jendaurrean hitz egitea (azalpenak ematea bileretan, unibertsitateko hitzaldiek, sermoiak, ikuskizunak, kiroletako azalpenak, salmenten aurkezpenak, etab.)
- Elkarrizketak

... eta ekintza horiek hurrengoak eska ditzakete:

- Idatzizko testu bat ozen irakurtzea;
- Oharretan, idatzizko testu batean edo ikusizko elementuetan (eskemak, irudiak, grafikoak, etab.) oinarrituta hitz egitea;
- Aldez aurretik prestatutako zerbait antzeztea;
- Bat-batean hitz egitea;
- Abestea.

3.2 Bazter utzitako eremua

Hizkuntzaren ikaskuntzan nahiz irakaskuntzan, sarritan, ahozkotasun啊 ahaztu egin da. Horren ondorioz, ahozkotasunaren ezaugari

segmentalak (kontsonanteak eta bokalak) nahiz suprasegmentalak (erritmoa, azentua eta intonazioa) sarritan ez omen ditugu irakatsi

—Usó, 2008

El papel marginal de la pronunciación tanto en los materiales didácticos (en la introducción, en el apéndice, en actividades desligadas del tema de la unidad...) como en las publicaciones en el ámbito de la didáctica de la LE.

—Cortés Moreno, 2001: 128

3.2.1 Garrantziaz

Hoy en día, muchos profesionales sin conocimientos específicos de fonética quieren o necesitan por motivos laborales adaptar su pronunciación al uso estándar de la lengua y alejar, en su proyección pública, rasgos considerados demasiado dialectales o marcados especialmente de algún modo. Pueden estar en este caso periodistas, locutores de televisión y de radio, cantantes de éxito, políticos, empresarios, financieros... Para dirigirse a un amplio público y transmitir mensajes alejados de la broma como puede ser un telediario o un discurso de política general puede ser interesante intentar circunscribirse a un estilo estándar formal de pronunciación para que aspectos marcadamente dialectales o sociales no desvíen la atención del contenido que se pretende transmitir. También puede verse en esta situación un actor o una actriz que para poder trabajar deba disimular su acento original o, por el contrario, deba adoptar un acento que no es el suyo nativo.

—Fernández, 2007:43

3.2.2 Baliabideak

BIDEOJOKOAK: Bideojokoak sortu izan dira behar bereziak dituztenei laguntzeko (Corrales, 2015; Aguilar et. al., 2015), izan ere bideojokoek aukera ematen dute errealiatega errepresentatzeko, hiztunen arteko erlazioak adierazteko eta komunikazio egoeretan gertatzen diren kausa-ondorio erlazioak lantzeko (Aguilar et. al., 2015).

3.2.2.1 Pradia bideojokoa:

Intonazio eta emozio patroiak Identifikatu eta lantzeko. Batez ere behar bereziak dituzten Umeentzako baliabidea da.

3.2.2.2 Jolasak

Hurrengoa Gaminde eta beste (2014) liburutik hartutako adibidea duzu

ESKU JOLASA

Antolaketa: Binaka.

Helburua: Emozioen adierazpena lantzea.

Materiala: Errezitatu bat.

Prozesua: Jolasarekin hasi aurretik: Irakasleak binaka jarriko ditu umeak eta errexitatu bitartean zati batzuk pozik, haserre eta triste adieraziko dituztela esango die, irakasleak aukeratuko du zer zati esango duten pozik, haserre ala triste, eta emozio mota adierazten dutenean, ikasleek era horretan errexitatuko dute. Jolasaren hasieran: Errezitatu hau denen artean esango dute ahoz gora:

*Arre arre mandako
Bihar Tolosarako
Etzi Iruñerako
Handik zer ekarriko
Zapata ta gerriko*
—Gaminde, 2007

Jolastu bitartean: Eskuekin binaka jolastuko dira, errexitatu bitartean binaka ezkuekin jolastuko dira eta irakasleak emozio mota adieraztean errexitatua adierazteko era emozio horretarako moldatuko dute.

—Gaminde et al. 2014

3.3 Trebetasunak eta sekuentzia didaktikoak

- ikasgela txokoetan antolatzen da
- antolatzeko era ezberdinak: espazio eta denbora berean
- bakarkako zein taldekako ariketa ezberdinak landu daitezke aldi berean
- ikasleak autonomiaz aritzen dira
- irakasle zein ikaskideei laguntza eskatzeko aukera dago
- irakasleak ikasleak behatzeko aukera zabalagoa du

Hirugarren jarduera (1/3)

Heziberri 2020 proiektuaren barruan badira zenbait *sekuentzia didaktiko*. Hortik hasita nabigatu behar duzu sekuentzia didaktiko batzuk aurkitzeko; aurkitutakoan txosten labur bat idatzi beharko duzu(e) egituraketaren berri emanaz, bereziki kontu hauek kontuan izanda:

- gaitasunak eta helburuak (behar bereziak, irakurzaletasuna, kokapena curriculum dekretuan...)
- taldekatzea (teknikarik? ...)
- berdinene arteko tutoretza (bai/ez)
- familien, ingurunearen... parte hartzea (bai/ez, zein neurritan...)
- baliabideak edo materialak originalak diren eta zein neurritan
- denboralizazioa

Taldeko txosten bat egin behar duzue, zeinetan sekuentzia didaktiko bat baino gehiago agertu beharko diren aztertuta.

Kapitula 4

Idatzizko trebetasunak Lehen Hezkuntzan

gitpitch slideshow

Irakurtzea eta idaztea elkarrekin doaz

Kapitulu honen hasieran irakurtze-ekintza nola ulertzen den ikusiko dugu, jarreraian irakurketa prozesuaren analisia egingo dugu, irakurketaren irakaspeneri oratzeko. Azken horretan alfabetatzeaz, Hezkuntza Sisteman duen LHko kokapenaz eta irakurketaren lanketarako proposatzen diren estrategiez jardungo dugu. Irakurtzea eta idaztea lotzen dira hurrengo blokean, fokoa idazkuntzara eramanda. Azkenaurreko blokean kontaketaren garrantzia nabarmenduko dugu. Kapituluaren azken blokean egin beharreko zerrendatzen dira Heziberri2020 proiektuaren barruan kontuan izanbeharreko elementu batzuk, egin beharreko jarduera kokatzen hasteko. Amaieran gomendatzen diren baliabide batzuk eta kapituluko erreferentziak aurkituko dituzu.

Gorago azaldu den moduan, irakurketari dagokion ikuskeratik emango zaio abioa kapitulu honetako teoriari. Horrela, erakundeek planteatzen duten ulerkuntzatik hasi behar dugu, teoria eta praktikari justifikazio markoa eregiteko.

4.1 Erakundeetatik

Ahozko komunikazioarekin lotutako hizkuntza-trebetasunak ahaztuak izan ditu erabat gure eskola-sistemak. Eta, hala eta guztiz ere, behar-beharrezkoa da hizkuntza-trebetasunon garrantzia behar bestetan azpimarratzea, horiek emango baitiete aukera ikasleei beren komunikaziorako konpetentzia guztiz garatzeko, ikasgelan ikaski-

46 KAPITULUA 4. IDATZIZKO TREBETASUNAK LEHEN HEZKUNTZAN

deen arteko komunikazioa errazteko eta esaten dituztenen esanahia behar bezala negoziatzeko. Esan gabe doa, noski, hori guztia funts-funtsezkoa dela gure neska-mutilek, arlo guztietañ landuko dituzten ezagueren bitartez, beren trebetasun kognitibo-lingüistikoak ganoraz landu ditzaten. Horrekin batera, baina, Euskal Autonomia Erkidegoko egoera soziolinguistikoa zein den kontuan hartuta, eta gure hizkuntzaren erabilera soziala eta normalizazio-prozesua sustatuko baditugu, begi-bistakoa da eskolan nahitaez bultzatu behar dugula gure ikasleek elkarrekin euskaraz hitz egin dezaten.

Era berean, garbi esan behar dugu hitz egitea eta entzutea, bai eta irakurtzea eta idaztea ere, elkarrekin estu lotuta daudela, eta, beraz, komeni dela ikaskuntza-jardueren sekuentzian hizkuntza-erabileraren bi alderdiak, ulerkuntza eta ekoizpena, integratzea. *Eusko Jaurlariatzaren Legebiltzarra* (2015:153)

4.2 Zer da irakurtzea?

PISA

... se entiende por competencia lectora la capacidad de un individuo para comprender, utilizar y reflexionar sobre textos escritos, con el propósito de alcanzar sus objetivos personales, desarrollar su conocimiento y sus capacidades, y participar en la sociedad.

OECD, (2014:7) +

PIRLS:

La competencia lectora es la habilidad para comprender y utilizar las formas lingüísticas requeridas y/o valoradas por el individuo. Los lectores son capaces de construir significado a partir de una variedad de textos. Leen para aprender, para participar en las comunidades de lectores del ámbito escolar y de la vida cotidiana, y para su disfrute personal.

Ministerio de Educación y Ciencia (2007:19)

Aurreko definizio honen oinarrian ideia hauek daude:

- Prozesu **konstruktiboa** eta **interaktiboa** da. Anderson y Pearson, 1984; Chall, 1983; Kintsch, 1998; 2012; 2013; Ruddell y Unrau, 2004; Rumelhart, 1985
- Esanahia testua eta irakurlearen arteko interakziotik **eraikitzen** da, horri irakurlearen eskamentuak eragiten dio. Britt, Goldman y Rouet, 2012; Snow, 2002
- Esanahia eraikitzeko trebetasun linguistikoek, estrategia kognitiboek eta metakognitiboek nahiz aurretik dakitenak esanahia sortzen dute. Baker y

Beall, 2009; Kintsch, 2012; 2013; Pressley y Gaskins, 2006; Rapp y Van den Broek, 2005.

Tarte honetako erreferentzia guztiak Mullis & Martin (2016) lanean daude. Gehitu barik daude praktikotasunaren mesedetan.

4.3 Irakurtzea ulertzea da

Leer es el proceso mediante el cual se comprende el texto escrito.
Solé (1987)

4.4 Ikuspegi bi irakurketaren irakaskuntzan:

1. Komunikazioaren ikuspegitik: Gizartean betetzen duen helburuari ematen dio garrantzia: Ingurua material inprimatueta (Kartelak, elikagaien etiketak, seinaleak...) aberatsa dela ikusita, haurrak ulertzen hasten dira zer funtzió betetzen dituzten irakurtzeak eta idazteak beren gizartean.
2. Kodea ikastearen ikuspegitik: zentzua ematen diegu idatzizko zeinuei, eta soinuen eta letren arteko harremana finkatzen dugu. Kontzientzia fonologikoa landu behar da.

4.4.1 Alfabetatze procesua

- Alfabetatze **partzialako** fasea:
 5 urteen ingurukoa
 - Zenbait letraren izena edo soinua ikasi dute ikasleek.
 - Ez dituzte erabiltzen letra guztiak, batzuk bakarrik; oro har, hasierako letrak eta, hainbatetan, azkena.
 - Oker irakurtzen dituzte antzeko letrez osatutako hitzak.
- Alfabetatze **osoko** fasea:
 6 urteen ingurukoa
 - Ikaileek letron eta soinuen arteko lotura guztiak ikasi dituzte.
 - Hitzak irakurtzeko erabil ditzakete.
 - Zehazki irakurtzen dute.
 - Nekez nahasten dituzte antzeko letrez osatutako hitzak.
- Alfabetatze **finkatuko** fasea:
 7 urteen ingurukoa
 - Osotasuntzat ikasten dituzte hitzak, eta buruz irakurtzen dituzte.
 - Lotura fonologikoek ere hartzen dute parte fase honetan¹.

¹Euskarari dagokionen Euskaltzaidiaren 87. araua, 1998koa, ezagutzea komeni da; eskola gehiegitan ez baita kontuan hartzen, nahiz eta euskara bizian erabiltzen diren ezaugarriak deskribatu.

48 KAPITULUA 4. IDATZIZKO TREBETASUNAK LEHEN HEZKUNTZAN

4.4.1.1 Adibide batzuk: *Zer du gustoko?* ariketa HHn

Haur Hezkuntzako gela batean 3 urtetik 6 urterako umeak daude elkarrekin, HH3, HH4 eta HH5. Apirilean egindako ariketa honetan umeek marratztu zuten *zer duten gogoko* eta izenburua idatzi dute. Lehenengo faseen arteko hurrenkera antzeman daiteke umeon lanetan.

KJO9I874°GHU

3 urte eta 5 hile: “pelikula bat mounstroana”

OCIEA UEX OAEA

4 urte eta hilabete "lo egitea eta muinekakaz jolastea"

LORAK BIE

4 urte eta 5 hile: "lorak batzie"

50 KAPITULUA 4. IDATZIZKO TREBETASUNAK LEHEN HEZKUNTZAN

DANSA EGTA

4 urte eta 7 hile: "dantza egitea"

KOPAKO COKOA

4 urte eta 9 hile: "kopako jokoa"

MUEAI JOLSTA

52 KAPITULUA 4. IDATZIZKO TREBETASUNAK LEHEN HEZKUNTZAN

4 urte eta 9 hile: "muinekakin jolastea"

PAIOJ OLASTEA

5 urte eta 4 hile: "Playmobilakin jolastea"

ESKUPPILOTAN GOLSTEA

6 urte eta hile bi: "eskupilotan jolastea"

4.5 Eskolan gaur

4.5.1 Irakurketaren irakaskuntza Lehen Hezkuntzako lehen zikloan (6 eta 8 urteen artean)

- Bestalde, idatzizko kodean, testu- eta formatu-motetan eta idatzizko hizkuntza erabiltzeko moduetan sakontzen dute.
- Fonemaren eta grafemaren arteko harremana sendotzen dute.
- Lehen Hezkuntzako lehen zikloa funtsezkoa da idatzizko kodeaz jabetzeko, eta gela arruntean (berezko esparruan) heldu behar diogu jabekuntza horri.

4.5.2 Irakurketaren irakaskuntza Lehen Hezkuntzako bigarren eta hirugarren zikloetan (8 eta 11 urte bitartean)

- *Irakurtzen ikasteari* uzten diote eta *ikasteko irakurtzen* hasten dira
- Irakurketaren beste funtziobatzuk alde batera utzi gabe
Besteak beste, aisia, plazera, pertsonen arteko komunikazioa eta komunikazio soziala.

4.5.3 Helburua... irakurtzen duguna ulertzten irakastea:

- “irakurketaren funtsa” da irakurtzen duguna ulertzea, Durkin (1992:32)
- Prozesu horren bidez eratzen baitugu testuaren esanahia.
- Prozesu konplexua da testuen esanahia eratzea.
- Ez da prozesu automatikoa, eta, motibazioak eta intentzioak ez ezik, pentsatzeko eta arazoak konpontzeko prozesuek hartzen dute parte, baita irakurleek dakitenak ere.

4.6 Irakurritakoaren ulermen estrategiak

Dekodetzea ez da arazoa eta hitzak identifikatzeko mekanismoak garatuta daude. Testuari buruz aldez aurretik dakiena erabili behar du. Ulermen estrategiak erabiltzea komenigarria da: Metakognizioaren garrantzia (zer eta nola egiten duen ohartzea).

Ruizek & Aldekoak (2000) irakurtzeko estrategiak honela definitzen dituzte:

Arazoak konpontzeko edo helburu jakin bat lortzeko eman behar diren pausoak.

Hiru multzotan sailkatzen dituzte esratgegiok:

1. Irakurketa aurrekoak
garrantzitsuenak jatorrizko hiztun ez diren irakurleentzat.
2. Irakurri bitartekoak
3. Irakurri ondorengoak

Estrategion helburua da zer ulertzen duten eta zer ez ohartaraztea, Sole (1992)

4.7 Eskema eta adibideak

Solék 1992an irakatsi beharko liratekeen estrategien honako eskema zehaztu zuen:

1. **Irakurketa aurrekoak:**
Helburuak zehazteko eta aldez aurretiko jakintza ateratzeko.
Xeedea ulertzea:
 - Zergatik irakurri behar dut? Zertarako irakurri behar dut? Kasuan kasuko edukiaren jakintza aktibatzeko:
 - Zer dakit testu horren edukiaz? Testu motta horretaz? Zer dakit autore horretaz? Zer dakit testuinguruaz?
2. **Irakurri bitartean:**
Ulertzen dena berrikusteko eta egiazatzeko, akatsen aurrean neurriak hartzeko bidea ematen duten jarduerak:
Inferentziak:
Zein izan liteke eleberri edo ipuin honen amaiera? Zer proposatuko nuke hemen planteatzen den arazoa konpontzeko? Zer esanahi izan lezake hitz ezezagun horrek? Berrikustea eta laburtzea:
Zer azaldu nahi zen paragrafo, atal edo kapitulu honetan? Zer erlazio du aurrekoekin? Berregin al dezaket azaldutako argudioen haria? Zentzua neurtzea:
Ba al du zentzurik testu honek? Koherentea al da? Ulertzen al da? Zer zailtasun ditu?
3. **Irakurri ondoren:**
Irakurri bitartean lortutako ezagutza laburtzeko, sintetizatzeko eta hedatzeko jarduerak.
Arreta ideia nagusira zuzentzea:
Zein da testuak ematen duen informazio ezinbestekoa, irakurketa-helburua lortzekoa? Zer informazio jo ditzaket garrantzi gutxikoa? Eta funtsezkoa? Zer ekarpen egiten du testuak nik ez nekienik? Nola antolatuko ditut ideia nagusiak zentzua izango duen testu batean?

4.8 Testu motak ere garrantzia du. . .

Enseñar lenguaje (Lomas & Osoro, 1994) lau trebetasun bereiztu zituzten: hitz egingea, entzutea, irakurtzea eta idaztea. Trebetasun horien bitartez helburu komunikatiboa lortzen genuela adierazi zuen. Trebetasun horiei makrotrebetasunak deitu zien.

Makrotrebetasun horien azpian mikrotrebetasunak identifikatu zituen, trebetasun bakoitzean egin beharreko ekintzak dira, esaterako:

1. Idazteko sistema: grafiak identifikatu, hitzak nola ordenatzen diren ikasi. . .
2. Hitzak eta esaldiak: hitzak identifikatu eta esanahia. . .
3. Gramatika eta sintaxia: perpausaren zatiak identifikatu. . .
4. Testua eta komunikazioa (mezua): informazioa bilatu, testua zehatz ulertu, abiadura egokian irakurtzen jakin. . .

Horretarako proposamen didaktikoak aurkeztu zituen.

Gaur egun, berriz, . . .

Prácticas letradas contemporáneas por Daniel Cassany: la perspectiva sociocultural (10 min).

4.9 Idaztea eta irakurtzea lotura duten prozesu bi dira?

Tradizioan: lehenengo irakurtzen eta gero idazten.

Ondoren: batera irakatsi eta ikasi beharreko jarduera bakartzat hartu zen, fase bi dituena: “lectoescritura”.

Zergatik? Biek testu idatzia hartzan dutelako oinarritzat. Fons Esteve (2004: 20)

4.9.1 Garatuta al dituzte ikasleek gaitasunak agintzen zaizkien testuak sortzeko?

Se escribe mucho pero se enseña poco a escribir... las prácticas explícitas de escritura, cuyo objetivo es incrementar las capacidades compositivas del alumnado, son escasas, breves y disciplinarias de lengua.

Cassany, Luna, & Sanz (2000:128)

Egoera horri aurre egiteko zenbait proposamen sortu ziren ideia honetan oinarrituta:

Jakintza eraiki behar da ikasleak lehendik dakienda aprobetxatuz eta egoera komunikatibo jakinetan. Hori konstruktibismoaren ideia duzu, igarriko zenuenez.

Baina, ikuspegi konstruktibista ezin da uztartu metodologia didaktiko zehatz batekin, ez baitago *metodologia didaktiko konstruktistarik*; dagoena zera da: izaera konstruktibista duen estrategia didaktiko orokorra.

4.10 Hizkuntza idatzia eta konstruktibismoa

Zer ikasten dugu irakurtzen ikasten dugunean? Zer ikasten dugu idazten ikasten dugunean?

Konstruktibisten arabera, mezuak interpretatzen eta ekoizten ikasten dugu.

Irakurtzea eta idaztea ekintza sinbolikoak dira. *Zergatik?* Ez direlako diruditena (gainazal baten gaineko trazu batzuk), baizik eta adierazten dutena.

Zergatik esaten da umeak hizkuntza idatzia eraiki egiten duela?

Umea aktiboa da, ingurunetik datorkion informazioa etengabe interpretatzen eta berrantolatzen ari delako. Umeek hasiera batean ez dute ikusten idazkera hizkuntzari lotua. Hori prozesu geldo eta luze baten helmuga da. Idazkera sistema interpretatu nahian, hipotesiak formulatu, frogatu eta birformulatu egin beharko ditu.

4.11 Kapituluko erreferentziak

- Cassany, D., Luna, M., & Sanz, G. (2000). *Enseñar lengua* (6. arg.). Bartzelona: Graó.
- Durkin, D. (1992). *Teaching Them to Read* (6. argitalpena). Boston: Pearson.
- Euskaltzaindia. (1998). Euskara batuaren ahoskera zaindua (EBAZ). *Euskera: Euskaltzaindiaren lan eta agiriak*, 43, 485–490.
- Eusko Jaurlaritzaren Legebiltzarra. (2015). 236/2015 Dekretua, abenduaren 22koa, Oinarrizko Hezkuntzaren curriculuma zehaztu eta Euskal Autonomia Erkidegoan ezartzen duena. *Euskal Herriko Agintaritzaren Aldizkaria, 2016ko urtarrilaren 15a, 141*. Berreskuratua <https://www.euskadi.eus/y22-bopv/eu/bopv2/datos/2016/01/1600141e.shtml> -(e)tik
- Fons Esteve, M. (2004). *Leer y escribir para vivir: alfabetización inicial y uso real de la lengua escrita en el aula*. Bartzelona: Graó.
- Lomas, C., & Osoro, A. (1994). Enseñar Lengua. In *El enfoque comunicativo de la enseñanza de la lengua* (or. 17–30). Bartzelona: Paidós Ibérica.
- Ministerio de Educación y Ciencia. (2007). *PIRLS 2006. Estudio internacional de progreso en comprensión lectora de la IEA. Informe español*. Madrid: Ministerio de Educación y Ciencia.
- Mullis, I. V. ., & Martin, M. O. (Arg.). (2016). *PIRLS 2016. Marco de la evaluación* (2. arg.). Madrid: Ministerio de Educación Cultura y Deporte. Berreskuratua <https://www.mecd.gob.es/inee/dam/jcr:d79b8f8b-d4a8-42b7-b63e-42aed382a8e7/pirls2016webokk.pdf> -tik
- OECD. (2014). El programa PISA de la OCDE. Qué es y para qué sirve. OECD. Berreskuratua <https://www.oecd.org/pisa/39730818.pdf> -tik
- Oñederra, M. L., Elordui, A., Epelde, I., Etxeberria, P., Jauregi, O., & Salaberria, J. (2015). Euskaltzaindiaren Ahoskera batzordearen txostena (Ahoskerak axola du). *Euskera: Euskaltzaindiaren lan eta agiriak*, 60(2), 499–531.
- Ruiz, U., & Aldekoa, I. (2000). La comprensión lectora. In U. Ruiz (Arg.), *Didáctica de la segunda lengua en educación infantil y primaria* (or. 217–248). Madrid: Síntesis.
- Solé, I. (1987). Las posibilidades de un modelo teórico para la enseñanza de la comprensión lectora. *Infancia y Aprendizaje*, 10(39–40), 1–13. <https://doi.org/10.1080/02103702.1987.10822170>
- Solé, I. (1992). *Estrategias de lectura*. Bartzelona: Graó.

Zenbait baliabide eta kontsultarako material

Oinarrizko gaztelaniazko baliabide bat: <http://leer.es/>

Madrilen Daniel Cassanyk leer.es-eko markoa emandako hitzaldia: Prácticas letradas contemporáneas, lehenengo zatia, la perspectiva sociocultural, klasean ikusia behar genuke. Hitzaldia osorik eta beste elementu batzuk ere bai: hemen.

4.12 Sarrera egiteko

Zuen hautu tekniko eta metodologikoak oinarritzeko, hemendik jaits dezakezuen dokumentua erabiltzea komeni da (gorde dokumentua).

4.13 Baliabideak sortzeko...

Eduteka, Siete elementos esenciales de las Narraciones Digitales, ICESI (Cali, Kolombia)

Traducción al español del documento de Educause que se enfoca en los siete elementos que todo educador debe conocer sobre narraciones digitales: 1) ¿qué son? 2) ¿quiénes están trabajando en ellas? 3) ¿cómo funcionan? 4) ¿por qué son significativas? 5) ¿qué aspectos negativos tienen? 6) ¿para dónde van? y 7) ¿cuáles son sus implicaciones para la enseñanza y el aprendizaje?.

Cuaderno Intercultural, Cuentos infantiles y explotaciones didácticas. Baliabide honetan hainbat baliabide aurkituko dituzue. Nabarmenzen ari garen ipuin erabilera didaktikoaz gain, beste hainbat aukera ere erakutsi eta estekatzen dituzte; Spainiako ikuskeratik egindakoa izan arren, beste toki batzuetako zenbait baliabide ere harrtzen ditu kontuan, beti ere gaztelaniaz.

Mario Aller (2011-11-13) La narrativa digital y la escuela *EducaconTIC*, INTEF

60 KAPITULUA 4. IDATZIZKO TREBETASUNAK LEHEN HEZKUNTZAN

Dicen que contar historias es una actividad parecida al arte. Y la literatura es considerada como una de las artes más perfectas porque utiliza las palabras, que son el medio más reconocido para expresar la belleza. La narrativa trata, precisamente, de la manera de contar historias de una manera efectiva, interesante y, sobre todo, emocionante y hermosa. Sin embargo, hoy en día las historias no sólo se cuentan con palabras, sino especialmente con imágenes; y no solo eso, sino con imágenes y sonidos. Así, se ha originado una nueva categoría en las tecnologías de la información y la comunicación, una nueva narrativa.

4.14 Estrategiak

¿Qué significa enseñar estrategias de lectura? izan zen 2010 Escorialeko udako ikastaroetan Isabel Solék emaniko hitzaldia. Horretariko lau bideo labur oso gomendagarri dira, sekuentzia didaktikorako zenbait erabaki era oinarrituan egiteko:

- Irakurketarako estrategiak
- Aurretiko laguntzak
- Irakurri ondorengoak
- Irakurri bitartean

Daniel Cassanyk sortutako baliabideak, ezagutu beharrekoak (eta goiko bideoetan erreferentziatzat hartzan dituenak):

- Irakurtzen **irakasteko** irizpideak
- Irakurtzen **ikasteko** irizpideak

4.14.1 Gehiago jakiteko baliabide bibliografiko batzuk

Díaz Blanca, L. (2002). La Escritura: Modelos Explicativos e Implicaciones Didácticas. *Revista de Pedagogía*, 23(67), 319–332.

Ibarra, I. (2009, irailak 5). Konstruktibismoa, hizkuntza idatzia eta eskola. UPV/EHU. Berreskuratua <https://ikasmaterialak.ehu.eus/hezkuntza/konstruktibismoa/Konstruktibismoa.pdf> -(e)tik

Hizkuntza idatziari eta eskolari buruz konstruktibistek idatzitako zenbait testu bilduta dituzue jarraian: Emilia Ferreiro-ren eta Ana Teberosky-ren hasierako ikerketetatik gaur egunera arte konstruktibismoaren eta hizkuntza idatziaren inguruan dihardutenen ahotsak dira. Ahots horien bidez konstruktibistek idazkerari eta horren inguruko auziei buruz zer dioten ulertuz joango gara. Niri argigarri suertatu zaizkit, eta zuentzat ere hala izatea espero dut. Liburu honek bi zati ditu: 10 orri inguruko sarrera bat (bibliografia atzean dago),

eta, ondoren, pasarte edo aipuak, euskarara itzuliak. 1979tik gaur egunera bildutako pasarteak dira eta urteez gain liburuen barruan dauden zatiak direla gogoratu behar dugu, hots, testuinguru bat daukatela. Bibliografian dituzue aipatuta «jatorrizko testu» guztiak, liburuaren osotasunean hobeto uler ditzazuen eta gehiago jakin dezazu. Testua arintzeko, irudiak, argazkiak... jarri ditut.

Hizkuntza idatzia lantzerakoan jarraitzen diozuen ildoari jarraitzen diozuela, ondoko leroetan datorrena irakurtzera gonbidatzen zaituztet... eta ondoren, ERAIKI!

Ulzurrun, A. D. de, Pinyol, N. F., Ràfols, R. F., Cardete, M. R. M., Rovira, D. R., Pujol, V. S., ... Olivella, F. C. (2000). *El aprendizaje de la lectoescritura desde una perspectiva constructivista.* (M. D. M. B. COLET, Itzul.) (1. arg.). Bartzelona: Graó.

UPV/EHUko liburutegian zenbait ale.

4.15 Oharra

Zuen lana egiteko prozesuan aurkitzen dituzuen baliabide onak eta interesgarriak partekatu ikasgaiko txatean komentario/balorazio labur batez.

Hirugarren jarduera (2/3)

Oraingoan zuok sortu behar duzue sekuentzia didaktikoa. Horren (auto/kanpo) ebaluazioa Heziberri 2020ko dokumentazioa erabiliko dugu, propio horretarako sortutakoa.

Sekuentzia didaktiko honetan agertzen diren baliabide guztiak zuok sortutakoak izan behar dute; hau da, jabetza intelektuala zuok izan behar duzue.

64 KAPITULUA 4. IDATZIZKO TREBETASUNAK LEHEN HEZKUNTZAN

Kapitulua 5

Hizkuntzen irakaskuntzarako metodoak

gitpitch slideshow

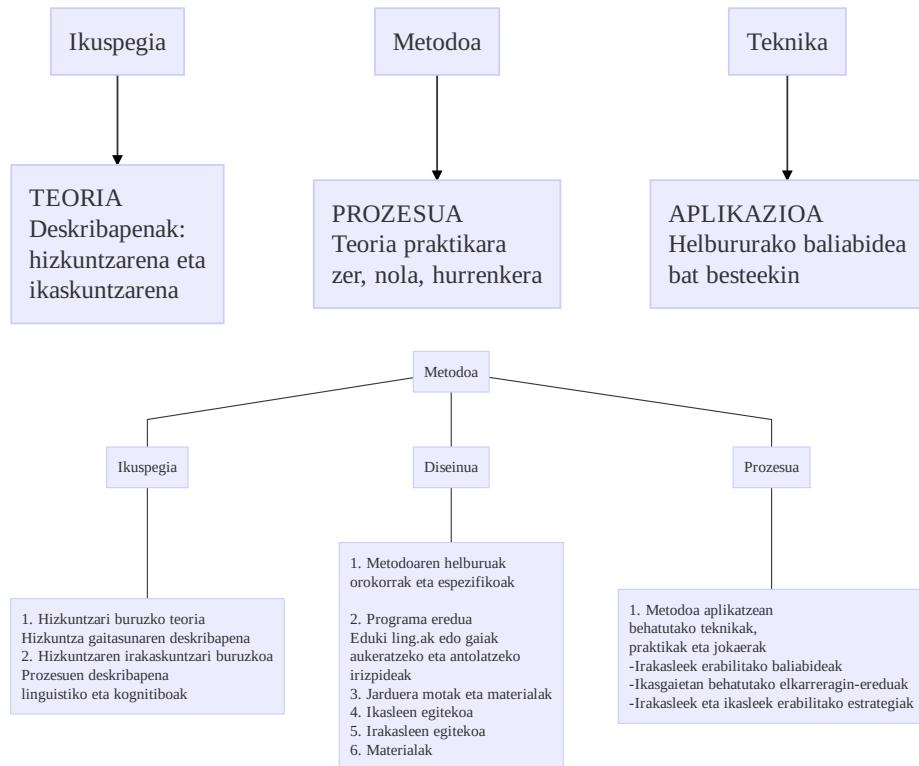
Zenbait galdera hasieran erantzuteko:

1. Badago alderik, zure ustez, *ikuspegia*, *metodoa* eta *teknika* kontzeptuen artean?
2. Zerk osatzen du hizkuntzen irakaskuntzarako metodoa?
3. Zein metodo daude hizkuntzen ikaskuntza eta irakaskuntzarako?
4. Zein ezaugarri dituzte?

Galderon lehenengo erantzun bat eman behar zenuke(te), argiago ulertzeko segidan datorren teoria-eta. Horretan aurreko galderei erantzun oinarritu bat ematen saiatu nahi da.

‘Edward Anthony, 1963’,

(Richards, C eta Rodgers, S, 2009)

5.1 Hizkuntzari buruzko teoriak

Kontzeptu batzuk oinarrizkoak dira hizkuntzen ikas-irakaskuntzaz aritzeko:

Hizkuntza jabekuntza Gizakien berezko prozesua eta inkontzientea

Hizkuntzaren arauak berez barneratzen dira

Hizkuntzaren erabilera naturalean egina

Komunikatzeko helburua

Hizkuntza-formari arreta gutxi

Hizkuntza ikaskuntza Prozesu kontzientea

Hizkuntzaren sistema ikasia

Ikasketa formalak

Bigarren Hizkuntza Hizkuntzak komunikazioan funtzio soziala eta instituzionala betetzen du

Komunitate batzuek hizkuntza sistema bi dituzte arrazoi historiko eta sozialek eratuak.

Adibidez: gaztelania (edo euskara) EHan ikastea

Atzerriko Hizkuntza Testuinguru instituzionalean ikasten da eta ez du funtzi sozialik gizarte horretan.
Adibidez, gaztelania Portugalen (eskola edo unibertsitatean) ikastea

5.1.1 Iraganean

XVIII. eta XIX. mendeetan hizkuntza modernoen irakaskuntza bideratzen zen gramatika arauemailearen ikaskuntzara; horretarako *gramatika-itzulpenezko metodoak* ikaslea eramatzen zuen gramatika era induktiboan ikastera, hitzen zerrrenda elebidunak buruz ikastera eta itzulpenak egitera.

XIX. mendearren amaieran hizkuntza eta literaturaren ikaskuntzari begiratu zitzaison. Horretarako, hizkuntza arauak era induktiboan ikasi behar zituen ikasleak eta literaturaren irakasuntzari begiratzen hasi zitzaison. *Metodo zuznea* deritzo ordukoari. Ezaugarri nabarmenak dira ahozko elkarreraginaren erabilera, xede hizkuntzaren bidez edukiak ikastea eta gramatikari buruzko ikaskuntzak era deduktiboan lantzen ditu.

5.1.2 50ko hamarkadan

Metodo audiolinguala EEBBetan. Mintzaira hartzen zen hizkuntzaren oinarritzat

Metodo situacionala Erresuma batuan, edukiak egoera jakinetan aurkezten eta lantzen ziren.

Metodo estruktural-globala Izena, berez, *ikus-entzunezko metodo estruktural-globala* (IEEG, SGAV) du; Frantzian garatu zen eta hizkuntza laborategiak ziren euren ezaugarri behinena.

5.1.3 80ko hamarkadaren erditik aurrera

Planteamendu komunikatiboa garatu zen orduan; horretan, egiazko komunikazio egoerak indartzen dira. Komunikazioaren unitatetzat testua hartzen da; erabiltzen diren testuak egiazkoak dira eta testuinguratura lantzen dira, testuinguru jakinetan. Komunikazioa bultatzeko, lanketak elkarlanean egiten dira (bikoteka, taldeka ...). Helburua izaten du hizkuntzaren lau trebetasunen lanketa.

5.1.4 XXI. mendean

Europako Erreferentzia Marku Bateratua (Europako Kontseilua, 2002) bihurtu da hizkuntzaren ikaskuntzaz pentsatzeko ardatz. Errealitate eleanitzunari

68 KAPITULUA 5. HIZKUNTZEN IRAKASKUNTZARAKO METODOAK

begiratzen dio. Horretarako hizkuntzan murgiltzea du helburu, Edukienean Bitarteko Hizkuntzen Ikaskuntza¹; planteamendua ekintzetan oinarritzen dira eta atazen bitarteko ikaskuntza bideratu nahi izaten da. Elkarrizketa berarizko trebetasuntzat orduan hasten da hartzen.

Oinarrizko Gaitasunen formulazioan sustraituta dago metodoa eta curriculumenen planteamenduetan txertatzen dira. Gizarte berriaren ikasteko eredu berriei erantzuteko mugimendua antzematen da.

Gaitasun komunikatiboa (edo *komunikazio-gaitasuna*) oinarrizko gaitasunetari-kotzat hartzen da.

Ikastetxeetako antolakuntzan aldaketak eragin dira Ikastetxearen Hizkuntza Proiektua (IHP) eta eleaniztasunerako planteamendua ahalbidetzeko.

Planteamendu komunikatiboaren ezaugarriak

1. Eskolako irakaskuntzak badu zerikusirik hizkuntzaren erabilerarekin eta ez hizkuntzaren jakintzarekin
2. Hizkuntzak eguneroko bizimoduaren komunikazio-egoera errealetan erabiltzeko ikasten dira
3. Ikerleak/hiztunak oinarrizko trebetasunak garatu behar ditu: ulermenezkoak (irakurri, entzun) eta adierazkorra (hitz egin, idatzi)
4. Egoera errealetan hizkuntza erabiltzeak ikasketa eraginkorragoa egiten du
5. Ikerlea da ikaste-prozesuaren ardatza
6. Irakaslea ez da ikasketaren erdigunea, eta toki hori ikerleari utzi behar dio ikasketa autonomoagoa egin dezan
7. Ikerlearen beharrizanak, asmoak eta ikasteko modu anitzak kontuan hartu behar dira, bai eta ikerlearen esperientziak beste hizkuntzen ikasketetan
8. Material irekiak erabili behar dira: helburuen arabera behar dena gehituz, kenduz edo egokituz
9. Oreka bat bilatu behar da zuzentasun gramatikalaren eta komunikazio eraginkorraren artean
10. Dena den, gramatika komunikazioaren zerbitzuan dago (eta ez alderantziz)

5.1.5 Estrukturalismoa ('50)

Behaviorismoa eta linguistika estrukturalean oinarritzen da. Hizkuntza arau jakinak dituen ohitura sistema da. Beraz, irakaskuntzan:

- Garrantzia du jatorrizko hiztunek elakrrizketan erabiltzen dituzten **esaldiak imitatu eta buruz ikasteak**.
- Hizkuntza ikastea **ohitura linguistikoak** ikastea da. Behin eta berriro **errepikatu** behar dira egiturok.
- Ahalegin handia egiten da ikerlek **ez dezan okerrik egin**.
- **Egiturak progresiboki ordenatzen** dira eta banan banan irakasten.

¹Ingelesezko *CLIL* akronimoaz aipatzen da askotan

- Garrantzi berezia ematen zaio ahoskerari.
- **Gramatika deduktiboki azaltzen da** adibideen bitartez.
- **Entzun-ikusgailuak** erabiltzen dira: zintak, hizkuntza laborategiak eta metodo bisualak

5.1.6 Nozional-funtzionala ('70)

Hizkuntzaren dimentsio semantiko-komunikatiboari begiratzen zaio. Hizkuntza tresnatzat hartzen da, funtzi joakin bat lortzeko erabiltzen dena. Beraz, irakasuntzan:

- Edukiak antolatzne dira adieraren eta tuntzioaren arabera (National Syllabuses, Wilkins, 1976)
- Gramatikaren irakaskuntzari ez zaio garrantzi handirik ematen.
- Hizketarako egiturak irakatsi behar dira.
- Nozioen (hitzen esangura, denbora...) eta funtzioen (agurtzea, aurkeztea...) arteko loturari garrantzia.
- Irakaskuntza programek honakoak zehaztu behar ditu ikaslea komunikatzeko:
 - Gramatika
 - Lexikoa
 - Gaiak
 - Nozioak
 - Kontzeptuak

5.1.7 Interaktiboa ('80)

Hizkuntza ulertzen da elkarrengin moduan, norberaren garapenerako eta elkarrengin sozioalerako. Beraz, honela ulertu behar da irakasuntza:

- Elkarreraginean agertzen diren egiturak aztertu eta irakatsi:
- Negoziazioa
- Ekintza

Los estudiantes logran la facilidad en el uso de una lengua cuando su atención se centra en transmitir y recibir mensajes auténticos.

Rivers 1987

Adibideak: Hizkuntza jardueren bidez ikastea, programazio neurolinguistikoa, hizkuntzaren ikaskuntza kooperatiboa, Edukietan oinarritutako irakaskuntza.

5.1.8 Galdera nagusi bi erantzuteko:

Zer prozesu kognitibok eta psikolinguistikok hartzen du parte hizkuntzaren ikaskuntzan?

70 KAPITULUA 5. HIZKUNTZEN IRAKASKUNTZARAKO METODOAK

Zein baldintza dira nahitaezkoak ikaskuntza-prozesu horiek aurrera eramateko?

1. KRASHEN-en Monitorearen Eredua (1981) eredu naturala Jabekuntza eta ikaskuntza bereizten ditu.

Stephen Krashen (1987) psikolinguistak hizkuntza-informazioa prozesatzeko –eta ondorioz hizkuntza gaitasuna lortzeko ere- bi prozesu bereizi zituen: jabekuntza (acquisition) eta ikaskuntza (learning), hurrenez hurren.

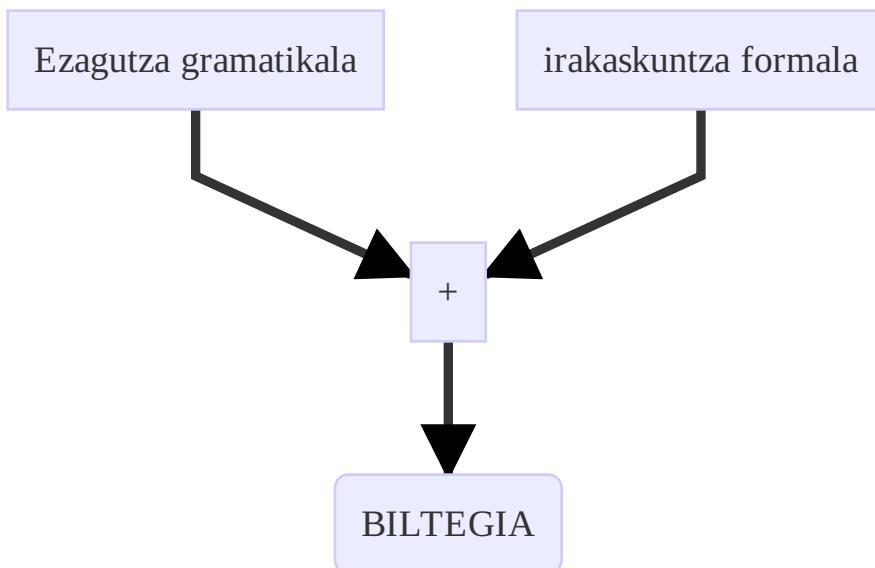
5.1.8.1 Hizkuntzen jabekuntza

Ezaugarriak	Prozesua	Emaitza
Praktikoa Erabilerari lotua (elkarreagina). Ez-kontzientea. Okerrez jabetzen garen arren, ez dakigu zergatia (gramatika arauak)	Egoera komunikatiboan input ulergarria jaso ondoren berez sortzen den hizkuntza-gaitasuna	Era automatikoan sortzen eta ateratzen diren hitzak eta esaldiak

5.1.8.2 Hizkuntzen ikaskuntza

Ezaugarriak

Indukzio eta dedukzio prozesu logikoen emaitza. Arau, definiziko, printzipio eta informazio-unitateen ezagutza esplizitua. Arreta kontzientea. Arrazoiaren eremua. Metahizkuntza: hizkuntzari buruzko ezagutza teorikoa. Itzulpen-mekanismoa: H1ean esaldiak sortu eta hizkuntza ezagutza formala erabilz H2ko esaldi bihurtu. Monitorearen teoria.

Eta praktikan zer?

Praktikan maiz ikusten ditugu bata eta bestea hiztun baten jardueran. Ez dira nahastu behar:

- Berezko ezagutza eskuratzea **jabekuntza** prozesuaren ardura da.
- Arrazoien bitarteko ezagutza **ikaskuntzari** dagokio.

5.1.8.3 Nola jabetzen da bigarren hizkuntzaz pertsona bat?

Krashenek (1987) dioenez hizkuntzaz jabetzen gara **I+1 ulertzean**.

Ekuazio horretako elementuak hauek dira:

I Hizkuntza inputa

+1 Ulertzen dena baino maila bat gehiago

Hizkuntza-inputaren bitartez hizkuntzaren jabe izateko beharrezkoa da:

- Inputa ulergarria izatea.
- Arreta edo interesa piztu behar du.
- Hizkuntza osotasunean agertu behar da, ez arau gramatikalak soilik.
- Xede-hizkuntza hitz egiten den eremuan murgilduta.

5.1.8.4 Haurrak nola jabetzen dira hizkuntzaz

Itziar Laka (2005)

Jaio aurretik: Amaren hizkuntzaren doinu batzuk bereizten ditu.

72 KAPITULUA 5. HIZKUNTZEN IRAKASKUNTZARAKO METODOAK

Jaio bezain laster: Soinuak izan daitezkeen fonema guztiak bereizteko gaitasuna du. Gero hori galdu egiten da. Lehen 4-5 hilabeteetan.

Adibideak Japoniarrek eta txinatarrek *R* eta *L*. Denok berdin erabiltzen duzue gaztelaniazko *J*? Entzun.
Euskara ikasten duten helduek ergatiboaren *K*.

Hizkuntza jakinen fonologia beregatatu ahala, soinuak bereizteari uzten zaio.

6 hilabetetik aurrera: Egiturez jabetzen hasten dira. Helduen hitz jarioan silabak non diren sumatzentz dute. Frekuentziak ateratzen dituzte. Fonologiaz eta silabez jabetzean “ma”, “pa”... silabak egiten dituzte. Mundu osoko ume guztiak silaba berberak egiten dituzte hasieran: ezpainless (*b*, *m*, *p*)+bokala.

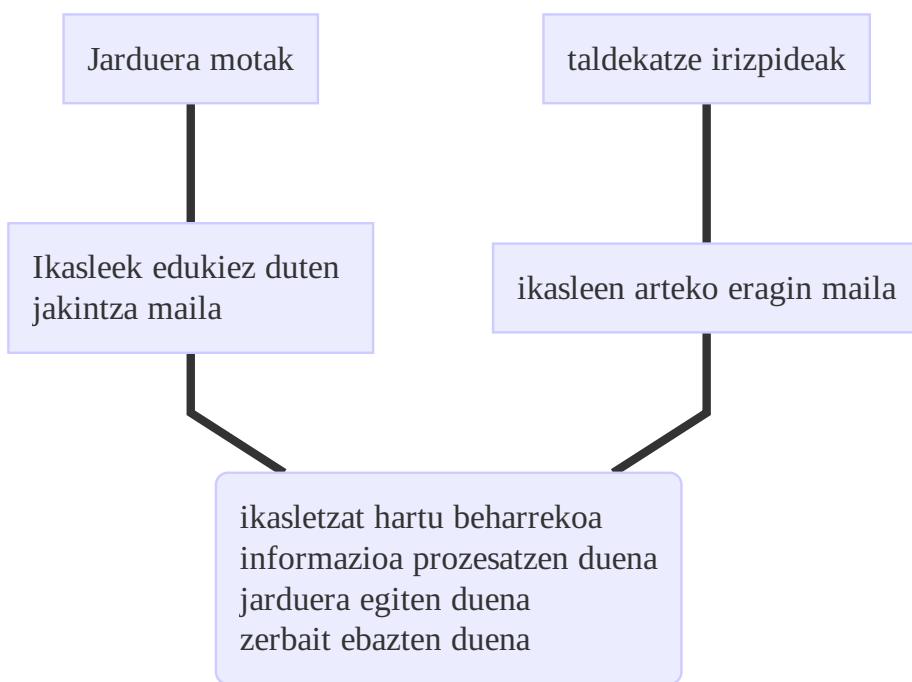
Ondoren... espezialiazazioa: hizkuntzari dagozkion soinu bereziak egiten dituzte.

3 urterekin: Hizkuntza ikasi du: atal guztien jabekuntza ez da aldi berean egiten (ikertzen ari dira).

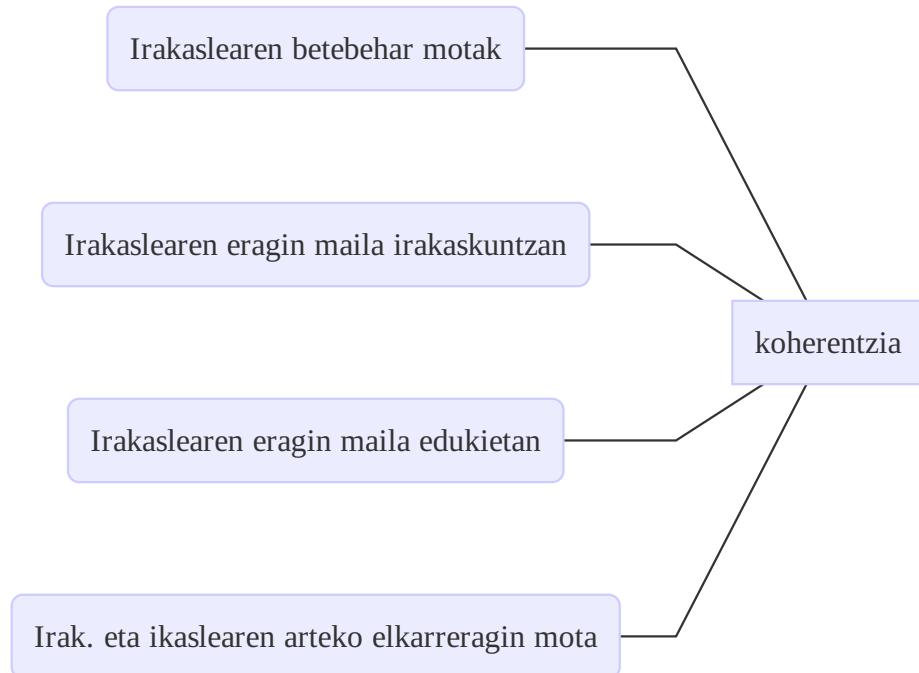
5.2 Metodoaren diseinua

Metodoa diseinatzeko orduan, ikasleen eta irakasleen jardunak antolatzeko irizpideak eta baliabideen erabilera arako irizpideak ezarri behar dira.

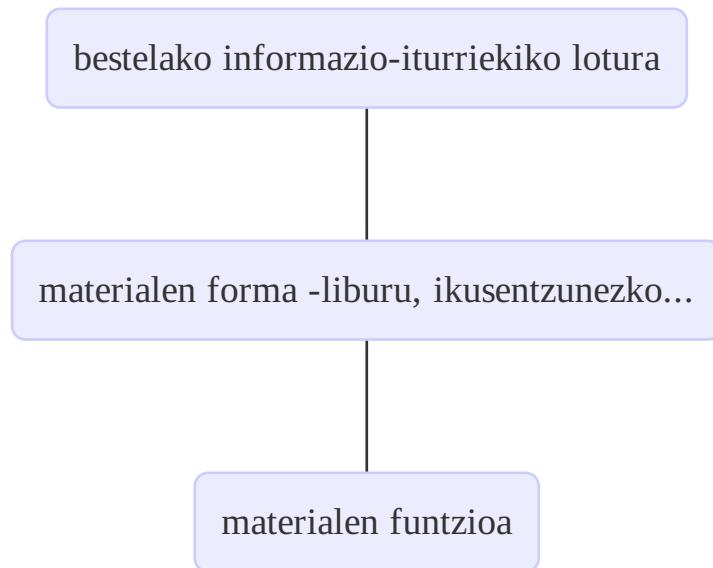
5.2.1 Ikaslearen zeregina

5.2.2 Irakaslearen zeregina

5.2.3 Baliabide materialak

5.3 Hizkuntzaren ikaskuntza kooperatiboa

“El aprendizaje cooperativo es una actividad de aprendizaje en grupo organizada de manera que el aprendizaje esté en dependencia del intercambio de información, socialmente estructurado, entre los alumnos distribuidos en grupos, y en el cual a cada alumno se le considera responsable de su propio aprendizaje y se le motiva para aumentar el aprendizaje de los demás.”

(Olsen y Kagan, 1992: 8)

Hizkuntzen ikaskuntza komunikatiboaren ildokoa da ikaskuntza kooperatiboa. Hona zergatik:

- Hizkuntza era naturalean lantzen da taldean eta bakarka egiten diren jardueren bidez.
 - Elkarreraginaren bidez hizkuntzaren sistema lantzen da: lexikoa, hizkuntza-egiturak eta funtzio komunikatiboak.
 - Komunikazio- eta ikas-estrategiak lantzen dira.
-

Jarduera(txoa) (3/3)

Zein ikaskuntza teorian oinarritu dugu gure planteamendu praktikoa; hrrengoa jarreretan zuena identifikatu eta horren arabera + hemengo baliabidez hau erabilita sarrera idatzi zuen Sekuentzia Didaktiko / Unitate Didaktikoari.

Hitz egiteko jaio gara
ala
Gehien erabiltzen dugun testu mota elkarrizketa da
ala

Elkarrizketak kooperazio irizpideen arabera antolatu ditugu
Vygotskyk eta Piagetek nabarmendu zuten 1965ean: *Gizartearekiko elkarre-raginaren bidez ikasten dugu.*

Aztertu ezaugariok:

- Interdependentzia positiboa
- Taldea eratzea
- Bakoitzaren ardura
- Gizarteko trebetasunak
- Egituratzea

Orain bai: zuen lana aztertu eta sarrera polita idatzi egiozue.

Kapitulua 6

Hizkuntzen irakaskuntza estrategiak

Hizkuntzen ikaskuntzaren gainean hainbat zalantza eta galdera etortzen zaizkio irakasle zein ikasleari, askotan antzerako erantzuna izaten dutena

Irakasleenak:

Ikasle txarra da

edo

Oso motibatuta dago

edo

Ez dauka motibaziorik

edo

Zergatik ateratzen ote ditu horrelako nota txarrak?

edo

Zergatik ikasten du hain erraz horrek?

Ikasleenak:

Ez dut ondo entzuten

edo

Gogaituta nago akatsekin

edo

Zaila da hizkuntza honetan aritzea!

Eta asko-askotan, galdera guztien ardatza estrategiak eta motibazioak zehazten dute!

6.1 Testuingurua

80ko eta 90eko hamarkadetako **eredu psikopragmatikoari** jarraituz:

Teoria **kognitiboen** (ikaskuntzari buruzkoak) eta **konstruktibisten** garaia da, estrategiez jabetzea komunikazio egoeretan nahiz **autonomiaren** garapena lortzea izan dira helburuak. Ekintza **metakognitiboak** bultzatzen dira.

M.L. Villanueva, 1997: 82- 84

Hizkuntzak ikasten dituen ikaslea ez da subjektu pasiboa

- Zenbait ezaugarri propio ditu ikastunak:
 - sinismenak,
 - beharizanak,
 - motibazioak,
 - estilo kognitiboa,
 - izaera,
 - ...
- Prozesu horretan gaitasunak garatzeko eta trebetasunak lantzeko zenbait prozedura egiten ditu (Cuq, 2003; Legendre, 1993; Tardif, 1992; Stern, 1983):
 - Planak
- Buruko ariketa konsienteak, ez konsienteak eta erabat konsienteak
- Arazoak konpontzeko ekintza kognitiboak portaerak, ekintza funtzionalak

Prozedurok ikas-estrategiak definitzeko erabili dira

Ikasleak bere ikaskuntza era autonomoan eta aktiboan hobetzeko erabiltzen dituen prozedurak dira ikas-estrategiak

–Oxford, 1989

Egoera horiei aurre egiteko **metakognizioa, kontzientzia estrategikoa** eta **esperientzia praktikoa** lantzeko bidea ireki da eta honako ideia honi garrantzia ematen hasi zaio: **ikasleei ikasten irakastea** da irakasleak egin beharreko lana, bakoitzaren ikaskuntza-prozesua kontuan hartuaz eta landuaz (Roy, 1991), horretarako honako pausuak proposatzen dira:

- Ikasleak **ezagutu** behar ditu
- Hizkuntzaren ikaskuntzaren planifikazioa egiteko ikasleek **zer helburu eta estrategia dituzten jakin** behar du.
- Ikasgelako interbentzioa egiteko **zer egoera diren egokienak jakin** behar du irakasleak

- **Ebaluazioa** egiteko, zer baliabide dauden jakin behar du, ikasleen aurre- rapena eta emaitzak ikusteko

6.2 Estrategia motak

- Motibazio estrategiak
- Ikas estrategiak
- Komunikazio estrategiak

Motibazioa gaur egun irakasleek aurrean daukaten erronkarik konplexu eta handiena da, zalantza barik

—*Scheidecker eta Freeman, 199: 116*

6.2.1 Motibazio estrategiak

Zer diren:

Gizakiaren gain helburuak kontuan hartuta portaera positiboa bultzatzen duten teknikak, nahita sortutako motibazioa eraginez.

—*Dörnyei, 2003: 40*

Jarraitu beharreko irizpideak:

- Motibaziorako oinarritzko baldintzak sortzea.
- Hasierako motibazioa sortzea.
- Motibazioa elikatu eta babestea.
- Atzera begirako autoebaluazio positiboa bultzatzea.

motibagarria.png

6.2.1.1 Motibazioaren garrantziaren ondorioz

Irakaskuntzan saiatu behar dugu ikasi behar dutenen motibazioaz ere ardura-tzen. Horretarako Dörnyeik prestatu eta HABEk euskaratu zuen *Motibazio-estrategiak hizkuntza-ikasgelan artikuluan eskaintzen den irakaslearentzako galdeategia erabil daiteke.

A. MOTIBAZIO ESTRATEGIAK: MOTIBAZIORAKO OINARRIZKO BALDINTZAK SORTU	PROBATUTA	ERABILTZEN DUT
1.Erakutsi eta adierazi ikastaroko materialak lantzeko daukazun gogo bizia eta horrek zelan eragiten dizun maila pertsonalean.		
Azaldu ikasleei H2an daukazun interes pertsonala.		
Erakutsi ikasleei H2 ikastea baloratzen duzula, esperientzia esanguratsua iruditzen zaizulako, betetzen zaituelako eta zure bitzta aberasten duelako.		
2.Hartu oso serio ikasleen ikaskuntza.		
Erakutsi ikasleei axola egiten zaizula eurek aurrera egitea.		
Adierazi euren eskura zaudela, gorputzez eta gogoz, kontu akademiko guztietarako.		
Eduki itzazu behar bezain itxaropen handiak zure ikasleek lor dezaketenaz.		
3.Landu ikasleekiko harremana pertsonala.		
Erakutsi ikasleei onartu egiten dituzula eta axola zaizkizula.		
Entzun eta arreta jarri bakoitzari.		
Adierazi euren esku zaudela gogoz eta gorputzez.		
4.Landu elkarlaneko harremana ikasleen gurasoekin.		
Aldiro-aldiro azaldu durasoei zelan dabiltzan		

6.2.2 Ikasteko estrategiak eta komunikazio estrategiak

Ikuskera desberdin eta osagarriak zenbaitetan.

Ikasleak komunikazioarekin erlazionatutako arazo bat duenean, eta hizkuntza baliabide nahiko ez dituenean, komunikazio-estrategiak erabiltzen ditu (parafrasia erabiltzea, laguntza eskatzea). Ikertzaile biek adierazten dute komunikazio-estrategien bidez ikasten dela eta, horregatik, bi helburu izan ditzaketela: alde batetik, ikastea; eta bestetik, komunikatzea.

—Faerch eta Kasper (1980)

Oxford-ek (1990), ordea, ez du uste *komunikazio-estrategiak* terminoa erabiltea egokia denik, euren funtzioa ikasprozesuan ez dagoelako argi eta uste du

ikaskuntzan laguntzaile bezala besterik ez dutela jokatzen, hau da, ez direla erabakigarriak hizkuntza ikasteko orduan, lagundu egiten dute besterik ez.

O'Malley eta Chamot-ek (1990), aldiz, komunikazio-estrategiek duten garrantzia ez dute ukatzen, eta bi funtzio bereizten dituzte: bata ikastea da, **ikas-estrategia**, eta bestea komunikazioa, **komunikazio-estrategia**.

6.2.2.1 Adibidea: *plumber*

Gerta daiteke ikasleren batek plumber hitza ez ezagutzea eta hori komunikazio-ekintza batean erabili behar izatea.

Zer egingo du ikasleak?

Komunikazio-estrategia bat erabili dezake, hala nola, parafrasia, *hoditeria kon-pontzen duen langilea*, adierazi nahi duena esateko.

Momentu zehatz horretarako lagungarri izango zaio, baina helburua hitz hori ikastea baldin bada, beste estrategia bat erabili beharko du. Esate baterako, hiztegian bilatuko du hitza, solaskideari hitza errepikatzea eskatuko dio edota koadernoan idatziko du ez ahazteko (ikas-estrategiak).

Hainbat estrategia erabili ditzake hitza barneratzeko. Estrategia-mota bat edo bestea erabiltzea **ikas-estiloaren** araberakoa izango da.

6.2.3 Ikas estiloak

Zer dira? Ikas-estrategiekin zerikusirik ote dute?

Erabili diren definizio batzuk dira hurrengoak:

Informazioa prozesatzeko erak

-Smith (1988)

Ikasteko gaitasunak genetikak, inguruak eta norberaren eskarmen-tuak baldintzatuak dauden ezaugarriak

-Kolb (1984)

Ezaugarri afektiboen, joera psikologikoen eta ezagutza-ezaugarrien multzoa

-Rumiche-Chávarry (2013)

Argigarria da Estebanek eta Ruizezk 1996an zehaztutakoa:

Ikas estrategien bidez, ikas estiloak antzeman ditzakegu

-Esteban eta Ruiz (1996:121-122)

6.2.3.1 Ikas-estiloak

Aurrez Oxfordek egindako lanean (1993) oinarrituta, Pikabeak (2002) egindako zerrenda dakargu, ikasleen ikas-estiloen hurrenkera bat aurkezteko.

- Zentzumenak erabiltzen dituzten estiloak
- Ikuslea Ikusiz hobeto ikasten duenari deritzo: bideoak, grafikoak, liburuak
- Entzulea Entzunez eta mintzatuz hobeto ikasten duenari deritzo: eztabaidak, audiozintak, rol-jokoak...
- Egilea Ekinaz ikasten hobeto ikasten duenari deritzo: mugimenduzko jokoak, esku-lanak, etab.
- Jendearekin duten **harremanaren** araberakoa:
 - Konparakoia.
Gustuko ditu hartuemanak, eztabaidak, rol-jokoak...
- Barnerakoia
Gustuko du bakarka, bere kasa edo gertukoekin ikastea
- Norabideen arabera
- Intuitiboa Gustuko ditu abstrakzioa, orokortzea eta geroaldia
- Zehatza eta sekuentziala Gustuko ditu zehaztasuna, orainaldia eta urratsezurrats aritzea.
- Ariketa moten arabera
- Ariketa itxi zalea Gustuko ditu ariketa zehatz eta oso arautuak: azpimarratzea, egituraketak, planifikazioak...
- Ariketa ireki zalea Gustuko ditu egoera ez egituratuak: informazioa jasotzea, era ez sistematikoan ikastea...
- Ideiak tratatzeko moduaren arabera
- Globala Globaltasuna ezagutzea du gustuko: ideia nagusiak biltzea, esanahiak asmatzea, istorioen hasierak edo bukaerak asmatzea; hitz guztiak ezagutu ez arren komunikatzea du gustuko.
- Analitikoa Gustuko ditu logika eta xehetasunak: esaldi eta hitzak zatitu eta txikitzea, arauak aztertzea eta alikatzea

6.2.3.2 Ikas-estrategiak

Horiek zerrendatzeko O'Malleyk eta Chamotek (1990) egindako tipologia erabiliko dugu:

- Estrategia metakognitiboak:
 - Ikas-prozesuari buruzko gogoeta.
 - Ikasteko prestakuntza.
 - Ikas-ekintzen kontrola.
 - Autoebaluazioa.
- Estrategia kognitiboak:
 - Gaiarekiko elkarreragina.
 - Gaiaren manipulazioa.
- Estrategia sozio-afektiboak:

- Beste pertsona batekiko elkarreagin.
 - Alde afektiboaren kontrola.
-

Klasean egin beharreko ariketa

Teorian eta galdetegiko erantzunetan oinarrituta, erantzun galderok:

1. Zein da taldean gailentzen den ikas-estiloa?
2. Zeintzuk ikas-estrategia erabiltzen dituzue gehien? Eta gutxien?

Sortu grafikoa eta azaldu.

6.2.4 Ikas-estrategiak lantzeko proposamenak

Proposamen ugarien artean, hona batzuk, Etxeberria eta Garay (2012) artikulutik ekarrita:

Estilo de aprendizaje	Estrategia cognitiva	Herramienta Web 2.0	Ítem
ACTIVO-TEÓRICO	BÚSQUEDA Y RECOPILACIÓN (completar información)	Foros	-Para recopilar información utilizo Foros.
		Blogs	-Para recopilar información consulto Blogs.
		RSS	-Para completar información que recibo en clase utilizo marcadores sociales.
ACTIVO-	GESTIONAR Y	Blogs / Foros	-Reflexionar en Blogs o Foros para poner en práctica lo que he aprendido.
REFLEXIVO	REFLEXIONAR	Wikis / Google Docs	-Para elaborar trabajos en grupo con mis compañeros utilizo wikis o Google docs.
ACTIVO-PRAGMÁTICO	PRACTICAR	Podcast	-Utilizar Podcast para practicar de forma oral lo que aprendo.
ACTIVO-PRAGMÁTICO-REFLEXIVO	PRACTICAR Y REFLEXIONAR	Blogs / Foros	- Reflexionar en Blogs o Foros para poner en práctica lo que he aprendido.
		Redes Sociales	-Practicar mediante la reflexión lo que he aprendido en Redes Sociales tales como Facebook, Tuenti o Twitter.

Tabla 1: Relación entre estrategias cognitivas, herramientas Web 2.0 e ítems, y estilos de aprendizaje.

Beste proposamen bat egin zuten O'Malleyk eta Chamotek (1994)

Prestakuntza fasea Ezagutza metakognitiboa garatu. Hizkutza-ariketa laburrrak taldean egin eta nola egin duten azaldu.

Aurkezpena Ikas-estrategiak modu esplizituan irakasten dira, zer diren eta nola erabili.

Praktika Ariketen bidez ikas-estrategien erabilera jarduera ezberdinetan txer-tatzen da.

Ebaluazioa Galdeketa erantzun

—

Fase horietako adibide batzuk izan litezke:

6.2.4.0.1 Aurkezpena:

A. Chamot eta M. O'Malley, 1994

6.2.4.0.2 Praktikarako proposamena:

- Ikaskuntza kooperatiboa
- Berdinen arteko tutoretza
- Zientzia esperimentuak
- Matematika problemak
- Ikerkuntza proiektuak
- Erreportajeak
- Literatura

6.2.4.0.3 Adibideak Topatu zure bidea jarduera

Entzutezko ulermenaren lantzen den ariketa honetan mapa batean ibilbide bat adierazteko eskatuko zaie ikasleei.

Ariketa hau egiteko estrategia hauek erabil daitezke:

- zuzeneko estrategiak:
 - praktikatzea
 - galdeztza
 - irudiak erabiltza
- zeharkako estrategiak
 - arreta jartza

Baliabide materiala mapa baten fotokopia

Denbora 20 minuto

Nola egin leku baten mapa lortu. Irakasleak bere mapan ibilbide batmarkatuko du, gero ikasleei nora joan behar duten azalduko dieinguruko lekuak, jendea... aipatuz.

Oxford, 1989: 106

Esanahia asmatzea irakurtzen ari diren testu batean.

Ariketa honek ikasleei irakurtzen ari diren testu baten esanahia asmatzen laguntzeaz gain, nolaasmatu duten azaltzen ere laguntzen die.

Baliabide materiala irakurtzeko testu-zatiak.

Denbora 30-50 minuto irauten du.

Nola egin irakasleak ikasleei asmakizunak hainbat hizkuntzatan egingo dituztela azalduko die. Gero, orri bat instrukzioekin eta irakurri behar dituzten testu-zatiiek emango die. Ikasleak, testu-zatiak irakurri ondoren, esanahi orokorra asmatzen ahaleginduko dira. Bukatzeko, ikasleek R. Oxford-ek proposatzen dituen galdera hauetako erantzun beharko dituzte:

1. Summarize the meaning of each passage in one sentence
2. How well did you understand the meaning of each the passages above? Which passages gave you the most trouble, and why?
3. If you did not understand certain words, which ones were they?
4. Did you try to guess the meaning of unknown or unclear words? If so, how often? What are some examples of unknown words you were able to guess? What information did you use to make your guesses?
5. What other information sources might you have used to guess the meanings? List as many sources as you can think of.
6. Did you need to know (or guess) the meanings of all the words in a passage in order to know (or guess) the overall meaning of the whole passage? In other words, do you need to get the details in order to get the general idea?

Oxford, 1989: 112

Irudiekin asmatzen Ariketa honek ikasleari irudiak erabiliz asmatzeko estrategiak praktikatzen lagunduko dio.

Baliabide materiala hitzik gabeko komiki bat.

Denbora 10-30 minututan egin daitekeen ariketa da, baina erabiltzen diren komikien kopuruaren arabera, denbora hori aldakorra izan daiteke.

Nola egin ikasleek hitzik gabeko komikietako hutsuneak xede hizkuntzan bete beharko dituzte. Irudiak hutsuneak betetzeko orduan erabilgarriak izan daitezke.

Oxford, 1989: 112

6.3 Erreferentziak

Chamot, A. U., & O'Malley, J. M. (1994). *The CALLA handbook: implementing the cognitive academic language learning approach* /. Reading, Mass.: Addison-Wesley Pub. Co.,,

Cuq, J.-P. (2003). *Dictionnaire de didactique du français langue étrangère et seconde*. Paris: Clé International.

Cyr, P. (2000). *Estrategiak bigarren hizkuntza baten irakaskuntzan*. (B. Urkizu, Itzul.). Donostia: Habe.

Dörnyei, Z. (2003). *Motibazio-estrategiak hizkuntz ikasgelan*. (A. I. Morales, Itzul.). Donostia: Habe.

Etxebarria, A. (2008). Estrategiak hizkuntzen ikaskuntzan eta irakaskuntzan: M. O'Malley-ren eta A. Chamot-en ekarpena. *Litterae vasconicae: euskeraren iker atalak*, (10), 241–279.

Etxebarria, A., & Garay, U. (2012). Estilo de aprendizaje basado en el uso de estrategias cognitivas por medio de aplicaciones virtuales. Learning style based on the use of cognitive strategies by virtual applications. In *V Congreso Mundial de Estilos de Aprendizaje*. Santander. Berreskuratua [https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=4636744-\(e\)tik](https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=4636744-(e)tik)

Færch, C., & Kasper, G. (1980). Processes and Strategies in Foreign Language Learning and Communication. *Interlanguage Studies Bulletin*, 5(1), 47–118.

Kolb, D. (1985). *Learning style inventory*. Boston, MA: McBer and Company.

Legendre, R. (1993). *Dictionnaire actuel de l'éducation*. Paris: Guérin. Berreskuratua [https://dspacecdcc-test.inlibro.net/xmlui/handle/11515/5065 -\(e\)tik](https://dspacecdcc-test.inlibro.net/xmlui/handle/11515/5065-(e)tik)

Oxford, R. L. (1990). *Language Learning Strategies: What Every Teacher Should Know* (1. arg.). Heinle ELT. Berreskuratua [http://gen.lib.rus.ec/book/index.php?md5=D35AD86CE0610D7EC0AD25197FB3BBE4 -\(e\)tik](http://gen.lib.rus.ec/book/index.php?md5=D35AD86CE0610D7EC0AD25197FB3BBE4-(e)tik)

Pikabea, I. (2002). *Ikasle helduen ikas-estiloak eta ikas-estrategiak euskararen ikaskuntzan eta erabilera ohiturak ikasgelatik kanpo: interventzio-programa bat* (PhD). Euskal Herriko Unibertsitatea, Donostia. Berreskuratua <http://www.eu>

skara.euskadi.net/appcont/tesisDoctoral/PDFak/Inaki_Pikabea_TESI.pdf-(e)tik

recherche, résultats de. (2003). *Dictionnaire de didactique du français langue étrangère*. Paris: Clé International.

Ruiz, J. C., & Albert, M. E. (1996). Presentación del tema monográfico ¿Estrategias y estilos de aprendizaje?. *Anales de psicología*, 12(2), 121–122.

Rumiche-Chávarry, R. del P. (2013). *Los estilos de aprendizaje y el uso de la plataforma virtual por los estudiantes de la facultad de educación de la universidad católica Santo Toribio de Mogrovejo* (Doktorego-tesia). Universidad de Málaga. Berreskuratua [https://dialnet.unirioja.es/servlet/tesis?codigo=132172-\(e\)tik](https://dialnet.unirioja.es/servlet/tesis?codigo=132172-(e)tik)

Scheidecker, D., & Freeman, W. (1999). *Bringing Out the Best in Students: How Legendary Teachers Motivate Kids*. New York: Skyhorse Publishing.

Smith, R. M. (1984). *Learning How to Learn*. Milton Keynes: Open University Press.

Stern, H. H. (1984). *Fundamental concepts of language teaching*. Oxford: Oxford University Press.

Tardif, J. (1992). *Pour un enseignement stratégique. L'apport de la psychologie cognitive*. Montreal: Logiques.

Villanueva, M. L., & Navarro, I. (1997). *Los estilos de aprendizaje de lenguas: un estudio sobre las representaciones culturales y las interacciones de enseñanza-aprendizaje*. Castellón: Universitat Jaume I.

Laugaren jarduera

Jarduera hau klasean azalduko da ondo. Baino, despistatuentzat lehenengo pausuak:

1. Aberiguatu (eta definitu)
 - Zer den *bideotutoriala*
 - Zein ezaugarri izaten dituen
 - Nolako motak dauden
 - Era desberdinakoen adibide itxurosoak aurkitu